

บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาครั้งนี้ได้มุ่งเน้นศึกษาในเรื่องของพฤติกรรมของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในธุรกิจค้าเนื้อไก่และไข่ไก่ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ 1) การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) 2) องค์ประกอบของการพัฒนาอย่างยั่งยืน 3) วัตถุประสงค์ของการพัฒนาอย่างยั่งยืน 4) การบูรณาการแนวคิดด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน 5) ตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาอย่างยั่งยืน 6) การพัฒนาอย่างยั่งยืนกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) 7) การเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน 8) แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) 9) เศรษฐมิติสำหรับโมเดลสมการโครงสร้าง 10) ขั้นตอนการประยุกต์ข้อมูลด้วยโมเดลสมการโครงสร้าง 11) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 12) ช่องว่างองค์ความรู้

2.1 การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)

จากการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์อย่างต่อเนื่องที่ผ่านมา ได้ส่งผลต่อการพัฒนาและการเจริญเติบโตทางด้านเทคโนโลยี อุตสาหกรรม รวมไปถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ กล่าวคือ มีการนำทรัพยากรทางธรรมชาติมาใช้ในการผลิต เพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากเกินไปส่งผลต่อความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม และปริมาณทรัพยากรทางธรรมชาติที่ลดลง (Kates, Parris, and Leiserowitz, 2005) แม้ว่าการพัฒนาที่ผ่านมาอันยังไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมมาก แต่การที่มนุษย์มีความต้องการพื้นฐานที่เพิ่มมากขึ้นจึงส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ไม่หยุดยั้ง ซึ่งจากการพัฒนาดังกล่าวนั้นได้ส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมและลดลงอย่างรวดเร็วของทรัพยากรทางธรรมชาติ จะเห็นได้จากการที่เกิดภัยธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น การขาดแคลนของสินค้าเกษตร เช่น สินค้าจำพวกอาหารซึ่งหากมนุษย์ยังไม่เห็นถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมอาจจะส่งผลที่ร้ายแรงต่อมนุษย์เป็นได้

(Xepapadeas, 2011) ซึ่งจากผลกระทบนี้ได้นำไปก่อให้เกิดองค์การที่มีความคิดมุ่งเน้นเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development) เพื่อร่วมกันหาทางแก้ปัญหาและความเสียหายจากการพัฒนาในยุคที่ผ่านมา และเพื่อพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตลอดจนคุณภาพชีวิตต่าง ๆ (สมพร เทพสิทธิ์า, 2537)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดการพัฒนาที่ยั่งยืนคือแนวคิดที่พัฒนามาจาก เป็นแนวคิดที่สืบเนื่องมาจากแนวคิดการอนุรักษ์ (Conservation) โดยเป็นการใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่และเป็นอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยาวนาน ซึ่งแนวคิดการพัฒนาแบบยั่งยืนจะครอบคลุมไปถึงแนวคิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม ระบบนิเวศ และการประสานสัมพันธ์ในสาขาการพัฒนาต่าง ๆ อีกด้วย (รักกิจ ศรีสรินทร์, 2541)

2.2 องค์ประกอบของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีองค์ประกอบหลายปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนาที่ยั่งยืนแต่ละยุคสมัยปัจจัยต่าง ๆ เหล่านั้น ก็อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้เช่นกัน จึงมีความจำเป็นที่มนุษย์ควรจะทำพัฒนาในปัจจุบันให้สอดคล้องและมีความสมดุลกันทุก ๆ ด้าน สำหรับองค์ประกอบพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนมี 4 ประการดังต่อไปนี้ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2539)

1) มนุษย์

มนุษย์เป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญสูงสุดเนื่องจากเป็นผู้ที่มีองค์ความรู้ต่าง ๆ มากมาย และยังเป็นองค์ประกอบสำคัญทั้งทางด้านการอนุรักษ์และการทำลายสิ่งแวดล้อมซึ่งถือว่ามนุษย์เป็นต้นตอสำคัญในการทำลายสิ่งแวดล้อมและมีบทบาทที่จะต้องรับผิดชอบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ตนนำไปใช้ ดังนั้นมนุษย์ต้องมุ่งเน้นการศึกษาและการจัดสรรปัจจัยเกื้อหนุน เพื่อช่วยให้มนุษย์นั้นมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และมีชีวิตที่ดีงาม ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดเพื่อไปพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ถ้าทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพ ก็จะสามารถเป็นกำลังในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

2) สังคม

ทางด้านสังคมควรจะต้องมีการสร้างบรรยากาศถึงการไม่เบียดเบียน มีการปลูกจิตสำนึกต่อการรักษาและเห็นถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ซึ่งการที่จะทำให้อุณหภูมิของโลกไม่เกิดการเบียดเบียนนั้นสังคมจะต้องมีกฎเกณฑ์ข้อบังคับอย่างแน่ชัดเพื่อไม่ให้เกิดการโดนเอาเปรียบและเกิดการเอื้อโอกาสที่จะทำให้อุณหภูมิของโลกสูงเกินไป การที่สังคมมีความเข้มแข็งในแนวคิดการเกื้อกูลและการไม่เอาเปรียบนั้นจะส่งผลให้สังคมนั้นมีสมาชิกที่มี

คุณภาพและไม่มีความคิดที่จะเอาเปรียบผู้อื่น ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดการแย่งกันซึ่งทรัพยากร และการไม่เกิดการแย่งกันซึ่งทรัพยากรนั้นจะทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่ไม่เสื่อมลงและทำให้มีทรัพยากรเพียงพอที่จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

3) ธรรมชาติ

ในอดีตนั้นมนุษย์จะเน้นการวัดความสามารถตนเองโดยการเอาชนะธรรมชาติและจัดการกับธรรมชาติได้ตามที่ตนเองต้องการ ซึ่งในภายหลังมนุษย์ได้ตระหนักว่าการที่พยายามเอาชนะธรรมชาตินั้นไม่ได้เป็นความสามารถที่น่าภูมิใจแต่อย่างใด ทั้งนี้มนุษย์ได้ลืมไปว่าความสามารถที่แท้จริงของมนุษย์นั้นคือการทำให้โลก ซึ่งเต็มไปด้วยความเบียดเบียนกันนั้นเบียดเบียนกันน้อยลง ทำให้เกิดเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและเกื้อกูลกันมากขึ้น จากการที่มนุษย์ได้วางกฎเกณฑ์และสมมติฐานต่าง ๆ เพื่อให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์กำหนดขึ้นมา นั้นไม่สามารถนำมาใช้กับธรรมชาติได้ ดังนั้นการที่มนุษย์จะสามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างยั่งยืนนั้น มนุษย์จะต้องไม่เบียดเบียนธรรมชาติจนเกินไป ถ้าหากมนุษย์สามารถกระทำการดังกล่าวได้ ก็จะทำให้ผลกระทบจากภัยธรรมชาติไม่รุนแรง แต่ถ้ามมนุษย์ยังเบียดเบียนธรรมชาติจนเกินขอบเขตนั้น สิ่งที่มนุษย์จะได้รับก็คือภัยธรรมชาติอันรุนแรง

4) เทคโนโลยี

เทคโนโลยีเป็นสิ่งที่มีความก้าวหน้ามากขึ้นตามยุคสมัย เนื่องจากเทคโนโลยีนั้นสามารถทำงานแทนมนุษย์ได้มากมาย อีกทั้งยังเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกสุขสบายแก่มนุษย์ ซึ่งถ้ามนุษย์ใช้เทคโนโลยีได้อย่างถูกต้อง ก็จะเป็นปัจจัยที่ส่งผลเกื้อกูลต่อตัวมนุษย์เองและสามารถนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนไปยังจุดหมายได้ แต่ถ้าเกิดมนุษย์ได้ใช้เทคโนโลยีในทางที่ผิด ก็จะเกิดผลเสียและตกเป็นทาสของเทคโนโลยี ซึ่งผลกระทบต่าง ๆ นั้นได้แก่ การที่ขาดเทคโนโลยีไม่ได้ดำเนินชีวิตที่ได้ผลดีไม่ได้ เป็นต้น ดังนั้นมนุษย์จึงควรพัฒนาเทคโนโลยีควบคู่ไปกับการพัฒนาตนเอง

ซึ่งจากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น จะต้องพัฒนารอบด้าน และทุกมิติไม่ว่าจะ มิติด้านมนุษย์ มิติด้านสังคม มิติด้านธรรมชาติ และมิติด้านเทคโนโลยี นอกจากนี้การพัฒนาที่ยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อภาครัฐและภาคประชาชนมีความร่วมมือประสานงานกันพัฒนาในทุกด้านไปพร้อม ๆ กัน โดยภาครัฐจะต้องมีแผนที่มุ่งเน้นสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างเพียงพอเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชากร มีการกระจายผลประโยชน์จากการผลิตอย่างเที่ยงธรรมและถูกต้อง มีการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ยากไร้ มีการรักษาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้ยากไร้ให้ยาวนานโดยเน้นมาตรการทางเศรษฐกิจที่หลากหลายมากขึ้น และสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ต้องมีเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาความ

ยากจนอย่างจริงจัง เพราะความยากจนถือเป็นอุปสรรคสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน และภาคประชาชนต้องมีการพัฒนาให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ มีความอดทน มีความขยันและรับผิดชอบ มีความรู้ความสามารถที่พร้อมจะเป็นกำลังสำคัญในระบบเศรษฐกิจ ที่จัดสรรให้เกื้อหนุนและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (วราพร ศรีสุพรรณ, 2534)

2.3 วัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืนถือได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญในการทำธุรกิจ และวัตถุประสงค์ที่วิสาหกิจควรยึดถือปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) *ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ* 2) *ประโยชน์ด้านสังคม* 3) *ประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม* ซึ่งวัตถุประสงค์ทั้งสามนี้ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ เนื่องจากการดำเนินการดังกล่าวไม่ได้มุ่งเน้นแต่ผลกำไรทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แต่ยังเน้นถึงสังคมและสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย ซึ่งถือได้ว่าเป็นสิ่งที่จะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติไม่สูญหายไปในระยะเวลานับร้อยปี และยังทำให้องค์กรสามารถใช้ทรัพยากรการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย (มุสนิธิ โลกสีเขียว, 2537)

การที่จะทำให้อุปสรรคของการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นสามารถคลี่คลายได้ องค์กรต่าง ๆ จึงมีความพยายามในการหาหลักการและแนวคิดเพื่อให้เป็นเครื่องในการสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้น (เกื้อ วงศ์บุญสิน, 2540) ซึ่งแนวคิดนี้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนมุมมองความคิดขององค์กรต่าง ๆ เนื่องจากการประกอบธุรกิจที่ผ่านมามีองค์กรต่าง ๆ ต่างมุ่งเน้นถึงแต่ผลกำไร โดยไม่ทันคิดถึงความยั่งยืนขององค์กรในระยะยาว ซึ่งความยั่งยืนดังกล่าวนี้จะต้องเกิดจากการที่องค์กรมีปัจจัยในการผลิตที่สม่ำเสมอและไม่ส่งผลกระทบต่อผู้คนรอบข้าง ซึ่งถ้าหากองค์กรสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลรอบข้างและทรัพยากรได้ การพัฒนาขององค์กรก็จะเป็นไปอย่างยั่งยืน (Cheney, 2004)

จากการที่มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องจึงทำให้ผู้บริโภคสามารถที่จะเข้าถึงข้อข่าวสารพื้นฐานขององค์กรได้ว่า องค์กรนั้น ๆ มีการประกอบกิจการที่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือไม่ ดังนั้นปัจจุบันองค์กรต่าง ๆ จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบริหารให้เกิดการอยู่ร่วมกันได้ของสิ่งแวดล้อมและชุมชนใกล้เคียง จึงทำให้องค์กรต่าง ๆ มีการใช้นโยบายตามหลักของ TBL เพิ่มมากขึ้น (Colbert and Kurucz, 2007)

จากแนวความคิดของ TBL นั้นจะเห็นได้ว่าเป็นแนวความคิดที่ไม่ได้มุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งจะเห็นได้จากองค์ประกอบของแนวคิดที่ประกอบไปด้วยภาคส่วนอื่น ๆ เช่น ด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม (ดูรูปที่ 2.1 ประกอบ) ซึ่งการที่มีการเอาใจใส่ต่อภาคส่วนอื่น ๆ นั้น จะทำให้องค์กรสามารถที่จะอยู่ร่วมกับสังคมและเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้

(Elkington, 1997) ซึ่งเราจะสามารถอธิบายองค์ประกอบของหลักการ TBL เพื่อเป็นสิ่งที่ทำให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ดังนี้ (Savitz and Weber, 2006)

รูปที่ 2.1: แนวคิดสามองค์ประกอบที่สำคัญ (Three Bottom Line) ต่อธุรกิจ
ที่มา: ประยุกต์จาก Shinichiro Ito (2009)

1) ด้านเศรษฐกิจ (Economy)

เป้าหมายขององค์กรต่าง ๆ ที่ผ่านมามีส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่ความสำเร็จทางเศรษฐกิจซึ่งกล่าวได้ว่าเป้าหมายของธุรกิจทั้งหมดก็คือกำไร ซึ่งการที่จะทำให้ธุรกิจมีกำไรได้นั้นก็ต้องมีการนำทรัพยากรมาใช้ในการผลิตเพื่อก่อให้เกิดผลกำไร ถ้าหากธุรกิจยังยึดมั่นแต่ผลกำไร โดยไม่มีการวางแผนที่รอบคอบในการประกอบกิจกรรมทางธุรกิจ ในระยะยาวอาจจะส่งผลให้ธุรกิจไม่สามารถที่จะขายสินค้าและบริการได้และสามารถส่งผลให้เกิดผลกระทบในด้านเศรษฐกิจได้ในอนาคตได้ ซึ่งการที่องค์กรจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่ยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจได้นั้น องค์กรจะต้องเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ทางเศรษฐกิจของตนเองและมีหน้าที่เป็นผู้นำและเข้าแสดงตัวเป็นแกนนำในการเข้าไปช่วยเหลือเพื่อแก้ไขปัญหาต่อสิ่งที่ได้รับผลกระทบจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจขององค์กร เพราะถ้าองค์กรสามารถแก้ไขปัญหาที่ตนเองได้ก่อนขึ้นได้ ก็จะทำให้การดำเนินกิจการราบรื่นด้วยดี จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นสิ่งที่ทำให้องค์กรสามารถรับมือกับข้อต่อด้านเศรษฐกิจของตนเองและสามารถทำให้ธุรกิจของตนเองเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (ธงชัย สันติวงษ์, 2540)

ซึ่งจากที่กล่าวมานั้นสิ่งสำคัญที่ทำให้องค์กรเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจได้นั้น องค์กรจะต้องมีการวางแผนและพัฒนาองค์ประกอบต่าง ๆ ในธุรกิจตนเองเสมอ และที่ขาดไม่ได้นั้นองค์กรจะต้องคอยปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกอยู่เสมอ เพื่อให้

สามารถรักษาองค์กรไว้ได้แม้ว่าในยามที่เศรษฐกิจเกิดความปั่นป่วนมากเท่าใดก็ตาม (สุทธิศักดิ์ ไกรสรสุชาสินี, 2550)

2) ด้านสังคม (Society)

เพื่อเป็นการทำให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทางการพัฒนาด้านสังคมนั้น องค์กรควรจะส่งเสริมให้สังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและยังต้องเห็นถึงความสำคัญของการสร้างค่านิยมที่ดีต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อให้สังคมตระหนักและเห็นถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547)

การที่องค์กรธุรกิจเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาทางด้านสังคมนั้นจะเป็นการเสริมสร้างให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ซึ่งจะเกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างภาคธุรกิจและภาคสังคม และส่งผลให้ทั้งสองภาคส่วนสามารถที่จะร่วมกันได้อย่างยั่งยืน ลักษณะที่องค์กรควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคม ได้แก่ การสร้างศักยภาพชุมชนในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างเสริมจิตสำนึกทางด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงาน หรือการพัฒนาเยาวชนที่จะกลายมาเป็นกำลังสำคัญของชาติ ซึ่งการที่เข้ามามีส่วนร่วมขององค์กรในลักษณะดังกล่าวเป็นการสร้างประโยชน์สร้างองค์ความรู้แก่ชุมชน และเป็นวิถีทางที่เสริมสร้างศักยภาพแก่ชุมชน ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านสังคม (อานันท์ ปันยารชุน, 2552)

3) ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร (Environment)

การที่องค์กรใช้ทรัพยากรอย่างบำรุงรักษา และสามารถทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่กลับคืนสู่สภาพปกติได้ จะทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้นและสามารถทำให้เศรษฐกิจพัฒนาได้อย่างยั่งยืน (Sustainable Economy) และยังสามารถรักษาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ควบคู่ไปด้วย กิจกรรมดังกล่าวถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินธุรกิจระยะยาว ซึ่งหากองค์กรธุรกิจยังไม่ตระหนักและยังคงใช้ทรัพยากรของประเทศอย่างสิ้นเปลือง หรือถ้าหากธุรกิจใดยังคงมีการปล่อยสารพิษหรือมลพิษสู่สังคมและสิ่งแวดล้อม องค์กรธุรกิจนั้นคงไม่สามารถที่จะกล่าวอ้างได้ว่าเป็นองค์กรที่มีนโยบายในการรับผิดชอบต่อสังคมอย่างแท้จริง ดังนั้นองค์กรธุรกิจจะต้องเริ่มต้นจากการมองภายในองค์กรว่าจะดำเนินการอย่างไรเพื่อให้ธุรกิจสามารถบูรณาการหลักการของการรับผิดชอบต่อสังคมกับแนวทางธุรกิจได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อที่จะสามารถพัฒนาแนวทางของธุรกิจเป็นไปตามพื้นฐานของความยั่งยืนทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546)

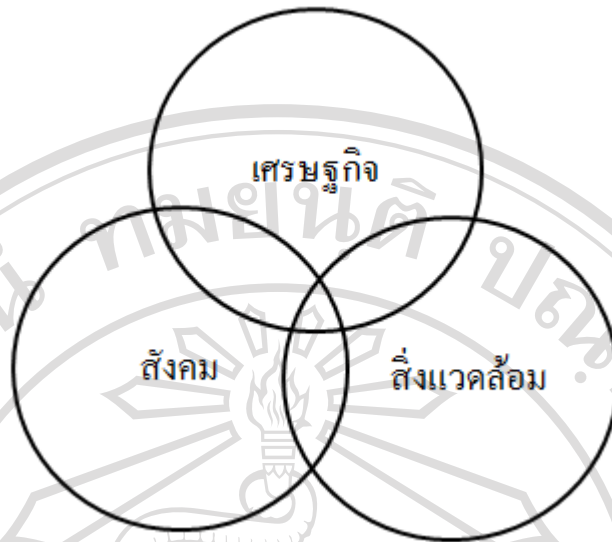
ซึ่งตามหลัก TBL นั้นองค์กรธุรกิจต่าง ๆ ต้องพยายามที่จะยึดหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่มีการปล่อยมลพิษหรือผลิตของที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (Non-recyclable) ดังนั้นองค์กรควรที่จะต้องเน้นการผลิตที่ลดการปล่อยมลพิษและมลภาวะ และควรเน้นการใช้ทรัพยากรที่นำมาผลิตสินค้านั้นให้เป็นทรัพยากรสามารถนำกลับมาหมุนเวียนได้

และในขั้นตอนการผลิตควรจะเน้นไปในการใช้พลังงานในการผลิตให้น้อยที่สุดเพื่อไม่ให้เกิดมลภาวะนั่นเอง ซึ่งถ้าหากองค์กรที่สามารถควบคุมการผลิตให้เกิดผลกระทบต่อคนน้อยได้นั้นก็จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ (Savitz and Weber, 2006)

จากที่กล่าวมาในข้างต้นจะเห็นได้ว่า การที่จะเกิดการพัฒนายั่งยืนนั้นต้องให้ความสำคัญถึงการสมดุลและความยั่งยืน โดยต้องให้ความสำคัญต่อบทบาทของชุมชนมากขึ้น และอาศัยกระบวนการที่นำภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินติดตาม ร่วมประเมินผล และรับผลประโยชน์และผลกระทบต่าง ๆ จากการพัฒนาทุกขั้นตอน ซึ่งชุมชนต้องมีการทำงานเป็นองค์กรและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ของคนในชุมชนต่อการพัฒนาเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชน (โกมลชอบชื่นชม, 2541) ซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยากและซับซ้อนมาก และยังมีปัจจัยจำนวนมากในการที่จะเกิดการพัฒนายั่งยืนและต่อเนื่อง ซึ่งมีปัจจัยหลัก ๆ เช่น การพึ่งพาตนเองทางการเงิน ปัญหาความยากจน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีที่เหมาะสม บทบาทของรัฐ การพัฒนาทางการเมือง การมีส่วนร่วมในการพัฒนา และการกระจายอำนาจ เป็นต้น ซึ่งจากปัจจัยข้างต้นที่กล่าวมานี้องค์กรจะต้องมีการบูรณาการทั้งสามส่วนไปพร้อมกันเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (โฆษิต บันเป็ยรัชฎ์, 2533)

2.4 การบูรณาการแนวคิดด้านการพัฒนายั่งยืน

จากหลักการ TBL ที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่าในการที่องค์กรจะสามารถประสบความสำเร็จในด้านการพัฒนาองค์กรให้เกิดความยั่งยืนได้นั้น องค์กรจะต้องสามารถพัฒนาทุกด้านไปพร้อมกัน ไม่ใช่เน้นแต่การพัฒนาด้านเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว องค์กรจะต้องให้ความสำคัญทั้งสามด้านอันได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งจากองค์ประกอบทั้งสามด้านนั้น จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบในแต่ละด้านมีสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในทุกด้านซึ่งจะต้องเกิดการพัฒนาและบูรณาการไปพร้อมกัน (ศุภรัตน์ รัตนमुखย์, 2554) โดยการนี้เราสามารถจะมองภาพรวมของการเกี่ยวข้องกันขององค์ประกอบทั้งสามด้านได้จากรูปที่ 2.2

รูปที่ 2.2: การบูรณาการแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

ที่มา: ศุภรัตน์ รัตนมูขย์ (2554)

จากรูปที่ 2.2 จะเห็นได้ว่าหลักการทั้งสามด้านนั้นมีความเกี่ยวข้องกัน ดังนั้นการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นองค์กรจะต้องมีการพัฒนาอย่างบูรณาการโดยองค์ประกอบทั้งสามด้านนำมาบูรณาการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังจะเห็นได้ว่าองค์กรสมัยใหม่ที่ต้องการพัฒนาที่ยั่งยืนจะเน้นไปทางด้านการพัฒนาในด้านสิ่งแวดล้อม การที่จะพัฒนาแต่สิ่งแวดล้อมอย่างเดียวนั้นก็จะไม่เกิดประโยชน์ถ้าหากปราศจากการพัฒนาในด้านสังคม ซึ่งส่งผลให้การทำการรณรงค์ขององค์กรก็จะสูญเปล่า ดังนั้นองค์กรจะต้องมีการพัฒนาในด้านสังคมควบคู่ไปด้วยนั่นคือมีการปลูกฝังให้สังคมเห็นถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และยังจะต้องมีการปลูกฝังต่อคนรุ่นใหม่ในสังคม เพราะว่าคนรุ่นใหม่ นั่นถือได้ว่าเป็นอนาคตของชาติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านสิ่งแวดล้อมในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547) นอกจากนี้องค์กรจะต้องให้ความรู้ในด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมต่อบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรไม่ว่าจะเป็น ลูกจ้าง ลูกค้า ชุมชน คู่ค้า และบุคคลอื่น ๆ เพราะว่าการกระทำดังกล่าวสามารถช่วยให้ลดการใช้ทรัพยากรในการผลิตขององค์กรลง เนื่องจากบุคคลต่าง ๆ ในองค์กรเหล่านี้ล้วนมีส่วนในการตัดสินใจ การวางแผนงานต่าง ๆ ซึ่งถ้าหากบุคคลเหล่านี้ได้มีความรู้ในการเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมก็จะก่อให้เกิดความรับผิดชอบการอนุรักษ์ธรรมชาติ (โสภณ พรโชคชัย, 2551)

การบูรณาการทางด้านสิ่งแวดล้อมและด้านเศรษฐกิจควบคู่กันถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญมาก โดยการนี้องค์กรควรให้ความสำคัญของวัตถุดิบที่ใช้ในกระบวนการผลิต โดยควรเลือกใช้ทรัพยากรที่ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งท้ายที่สุดจะช่วยผลักดันให้องค์กรประสบความสำเร็จในด้านเศรษฐกิจได้ เนื่องจากหากองค์กรสามารถรักษาทรัพยากรในการผลิตของตนเอง

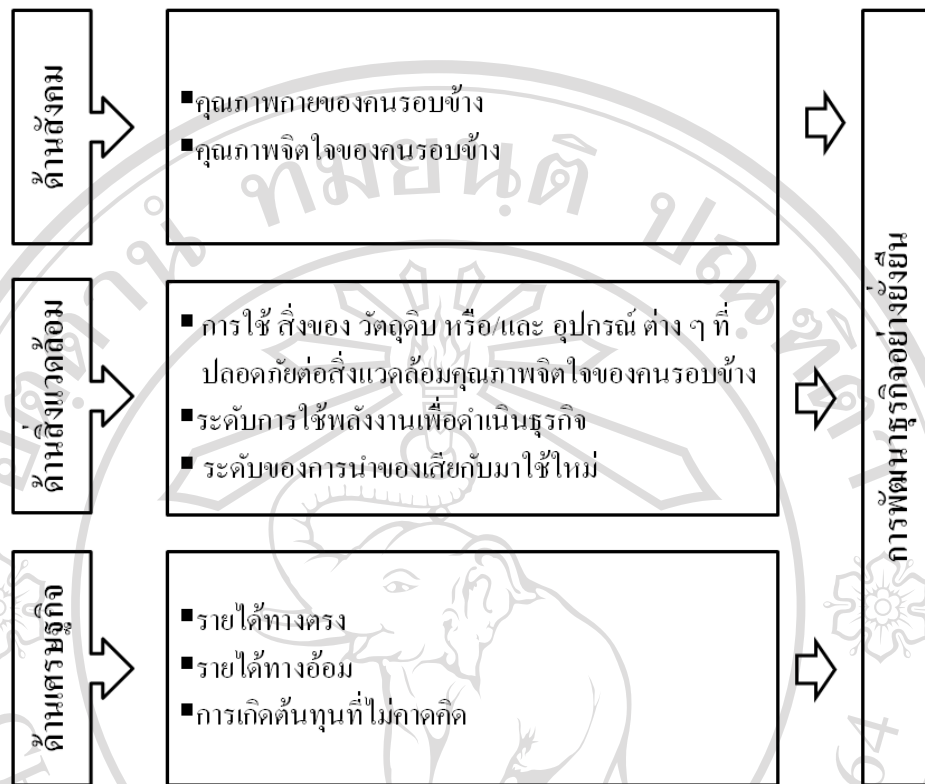
ไว้ได้นาน ก็จะยังทำให้องค์กรสามารถดำเนินกิจการของตนได้อย่างไม่มีปัญหา (อานันท์ ปันยารชุน , 2552)

ดังต่อไปนี้องค์กรจะต้องมีการบูรณาการ คือ ด้านสังคมกับด้านเศรษฐกิจ แม้ว่าจุดประสงค์ด้านเศรษฐกิจเป็นจุดประสงค์หลักขององค์กรธุรกิจทุก ๆ องค์กร แต่เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจในระยะยาวได้นั้น องค์กรควรจะต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนรอบข้าง เนื่องจากหากองค์กรไม่มีการรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดจากองค์กร จะส่งผลให้เกิดการต่อต้านจากชุมชนรอบข้างและจะทำให้องค์กรจะเกิดอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจในระยะยาว (ณัฐชรินทร์ อภิวิชญ์ชลชาติ, 2551) ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่องค์กรจะเข้ามาบทบาทและรับผิดชอบต่อทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม (อานันท์ ปันยารชุน, 2552) ซึ่งองค์กรจะต้องมีการวางแผนถึงอนาคตและร่วมมือกับสังคมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ (ธงชัย สันติวงษ์, 2540) องค์กรจะต้องเข้าไปมีบทบาทสำคัญต่อการเข้าไปเป็นผู้นำในด้านการช่วยเหลือหรือรับผิดชอบต่อสังคมซึ่งถือว่าเป็นการแสดงบทบาทการช่วยเหลือสังคมอย่างชัดเจน (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2539)

นอกจากนี้แล้วตามแนวคิด TBL นั้นองค์กรจะต้องปฏิบัติต่อลูกค้าอย่างเป็นธรรมไม่ว่าจะเป็นด้านค่าแรง ด้านชั่วโมงเวลาในการทำงานจะต้องไม่เอารัดเอาเปรียบ ไม่มีการนำแรงงานเด็กมาใช้เพื่อลดต้นทุน องค์กรที่ถือหลักตาม TBL จะต้องสนใจไปถึงผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ ส่วนในด้านสิ่งแวดล้อมนั้น วัสดุที่นำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการนั้นจะต้องมีความปลอดภัยและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ นอกจากนี้แล้ว องค์กรยังต้องคำนึงถึงผลิตภัณฑ์ที่ออกไปสู่ตลาดที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งถ้าหากผลิตภัณฑ์ที่ส่งไปยังท้องตลาดมีอันตรายต่อสังคมนั้นองค์กรจะต้องมีนโยบายและวิธีป้องกันผลกระทบที่เกิดขึ้นด้วย ซึ่งถือได้ว่าองค์กรประกอบทุก ๆ ส่วนของหลักการ TBL จะต้องเกิดการบูรณาการเข้าหากันและพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Savitz and Weber, 2006)

2.5 ตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งคือ TBL (Three Bottom Line) นั้น ซึ่งได้มีนักวิจัยหลายท่านได้ให้ข้อสรุปและตัวชี้วัดต่าง ๆ ไว้มากมาย แต่อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยชิ้นนี้ได้ใช้แนวความคิดและตัวชี้วัดซึ่งอ้างอิงจากงานวิจัยของ “Joseph Fiksel, Jeff McDaniel and Catherine Mendenhall(1999)” เป็นหลัก ซึ่งสามารถที่จะสรุปได้ดังนี้ (ดูรูปที่ 2.3 ประกอบ)

รูปที่ 2.3: ปัจจัยและตัวชี้วัดต่อการพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน

ที่มา: ประยุกต์จาก Fiksel et. al.(1999) และ Savitz A. W., Weber K.(2006)

1) ตัวชี้วัดทางด้านสังคม

จากหลักการสามองค์ประกอบที่สำคัญของธุรกิจทางด้านสังคมนั้น องค์กรที่จะสามารถบรรลุแนวคิดด้านนี้ได้จะต้องสามารถที่อยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างไม่มีปัญหาและมีความร่วมมือกับทางชุมชนและบุคคลที่อาศัยอยู่ใกล้เคียง (พิพัฒน์ ยอดพฤติการ, 2553) ซึ่งตัวชี้วัดที่สำคัญที่จะทำให้ธุรกิจบรรลุวัตถุประสงค์ด้านนี้มีด้วยกัน 2 ด้าน ได้แก่ 1) คุณภาพกายของคนรอบข้าง และ 2) คุณภาพจิตใจของคนรอบข้าง (Fiksel et al., 1999)

ทางด้านกายภาพของคนรอบข้างหมายถึงการประกอบกิจการขององค์กรธุรกิจนั้นจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อร่างกายหรือสุขภาพของบุคคลที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงกับสถานที่ประกอบธุรกิจขององค์กร เช่น องค์กรจะต้องไม่การส่งผลกระทบต่อมลพิษต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนในด้านคุณภาพจิตใจของคนรอบข้างหมายถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจขององค์กรจะต้องไม่มีผลกระทบต่อจิตใจของชุมชน เช่น ไม่ทำให้ผู้ที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงจะต้องไม่รู้สึกรำคาญใจ เป็นต้น จากที่กล่าวมาตัวชี้วัดทั้ง

สองนี้เป็นสิ่งที่นำมาชี้วัดถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างชุมชนและองค์กรธุรกิจ (ทานตะวัน สุระเชชากุล, 2547)

2) ตัวชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อม

ตามหลักแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยอาศัยแนวความคิดของ TBL ดังนั้นการที่จะเกิดการพัฒนายั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมได้นั้นธุรกิจจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรที่มีอยู่ และจะต้องปลูกฝังจิตสำนึกต่อบุคคลภายนอกองค์กรให้เห็นถึงความสำคัญในรูปแบบเดียวกับองค์กร (สฤณี อาชวานันทกุล, 2554) ซึ่งตัวชี้วัดความสำเร็จทางด้านสิ่งแวดล้อมได้แก่ 1) การใช้สิ่งของ วัสดุคิพ หรือ/และ อุปกรณ์ ต่าง ๆ ที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม 2) ระดับการใช้พลังงานเพื่อดำเนินธุรกิจ และ3) ระดับของการนำของเสียกลับมาใช้ใหม่ (Fiksel et al., 1999)

จากที่กล่าวมานั้นในด้านสิ่งแวดล้อมนี้ได้เน้นไปทางการใช้วัสดุหรือวัสดุคิพที่ไม่เกิดมลพิษหรือมลภาวะ มีการใช้พลังงานในการดำเนินงานอย่างรู้คุณค่าและเกิดประสิทธิภาพ และการตระหนักถึงคุณค่าของการนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ซึ่งเป็นการวัดถึงความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสิ่งแวดล้อมและองค์กรธุรกิจ (Andrew, 2010)

3) ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจ

เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์การพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจนั้น ตามหลักแนวคิด TBL นั้น สิ่งสำคัญก็คือการที่ธุรกิจสามารถประสบความสำเร็จในด้านการเงินสามารถลดต้นทุนให้ลดลงและมีกำไรเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นจุดประสงค์หลักของการประกอบธุรกิจ (วิภาดา วีระสัมฤทธิ์, 2553) จากที่กล่าวมาตัวชี้วัดที่จะทำให้ธุรกิจสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ 1) รายได้ทางตรง 2) รายได้ทางอ้อม และ3) การเกิดต้นทุนที่ไม่คาดคิด (Fiksel et al., 1999)

ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจทั้งสองตัวนี้เป็นสิ่งที่ชี้วัดถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจขององค์กร เช่น ความพึงพอใจต่อรายได้ทางตรงและทางอ้อม ซึ่งรายได้ทางตรงนั้นหมายถึงรายได้ที่มาจากการขายสินค้าและบริการขององค์กร ส่วนรายได้ทางอ้อมนั้นคือรายได้ที่ไม่ได้มาจากการขายสินค้าและบริการแต่มาจากการที่นำสิ่งของที่ไม่ได้ใช้ไปหารายได้ เช่น การนำของเก่าที่ไม่ได้ใช้ไปขาย เป็นต้น ในส่วนของความพึงพอใจต่อต้นทุนที่คาดคิดนั้น เป็นสิ่งที่วัดถึงการบริหารจัดการทุนขององค์กรว่ามีความพร้อมรับต่อต้นทุนมากน้อยเพียงใด ซึ่งต้นทุนที่ไม่คาดคิดนั้น ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาลของลูกจ้าง ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมอุปกรณ์ที่เสียหาย เป็นต้น (ทฤษฎี อิศริยฤทธานนท์, 2550)

ตารางที่ 2.1: สามองค์ประกอบที่สำคัญและตัวชี้วัด

สามองค์ประกอบ ที่สำคัญ (Three Bottom Line)	ตัวชี้วัดหลัก Fiskel et al (1999)	ผู้อื่นที่เคยศึกษาเรื่องดังกล่าว
ด้านสังคม	- คุณภาพกายของคนรอบข้าง - คุณภาพจิตใจของคนรอบข้าง	ทานตะวัน สุรเดชากุล (2547)
ด้านสิ่งแวดล้อม	- การใช้ สิ่งของ วัสดุดิบ หรือ/และ อุปกรณ์ ต่าง ๆ ที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม - การใช้พลังงานเพื่อดำเนินธุรกิจ - ระดับของการนำของเสียกลับมาใช้ใหม่	Dent H. Andrew (2010)
ด้านเศรษฐกิจ	- รายได้ทางตรง - รายได้ทางอ้อม - การเกิดต้นทุนที่ไม่คาดคิด	ทยุติ อิศริยฤทธานนท์ (2550)

ที่มา: จากการรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.6 การพัฒนาที่ยั่งยืนกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนั้นถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ เนื่องจากมีอิทธิพลอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจ (Audretsch and Acs, 2003) ผู้ประกอบธุรกิจประเภทนี้นั้นได้มีส่วนในการขับเคลื่อนประเทศต่าง ๆ ซึ่งลักษณะของประเทศที่จะสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืนนั้น จะต้องมี การกระจายอำนาจที่ดี มีการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สมดุล และต้องมีตลาดภายในที่แข็งแกร่งและมีการปรับตัวอย่างถูกวิธี (Smallbone et al., 1996) ซึ่งการที่แต่ละประเทศได้เน้นให้ความรู้ความเข้าใจต่อผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจ การพัฒนาที่ต้องการรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ก็เพราะว่าธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนั้น เป็นส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ และเป็นการชี้วัดถึงศักยภาพด้านเศรษฐกิจของประเทศนั่นเอง จากตัวอย่างในประเทศเอสโตเนีย (Estonia) การที่รัฐบาลได้เห็นถึงความสำคัญของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นผลที่ส่งให้ในช่วงสิบปีที่ผ่านมา นั้น เศรษฐกิจของประเทศเอสโตเนียนั้นได้มีการเติบโตอย่างรวดเร็วและเป็นสิ่งที่คอยผลักดันศักยภาพการผลิตในประเทศให้เพิ่มมากขึ้นและเป็นสิ่งที่ทำให้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (Estonia Country Assessment, 2002; Smallbone, Piasecki, Venesaar, Todorov, and Labrianidis, 1999; Smallbone and Venesaar, 2004; Venesaar, 1999)

การที่ในแต่ละประเทศจะประสบความสำเร็จในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจนั้น แต่ละประเทศจะต้องเข้าถึงและช่วยเหลือสนับสนุนการผลิตของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อให้ธุรกิจประเภทนี้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง การที่จะเกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจนั้นจำเป็นที่จะต้องมีการเพิ่มขึ้นของผู้ประกอบการอย่างรวดเร็วและมีจำนวนมาก ซึ่งการที่จะทำให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่ได้ เศรษฐกิจจะต้องมีความมั่นคงและมีโอกาสในการเข้าไปแข่งขัน ซึ่งเมื่อเกิดผู้ประกอบการมากขึ้นก็จะส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของทุน และเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในด้านเศรษฐกิจ (Fritsch and Mueller, 2004) ซึ่งจากที่กล่าวมานั้น การเพิ่มขึ้นของกิจการประเภทนี้ เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดอัตราการจ้างงานที่สูงขึ้น การผลิตนวัตกรรมใหม่ และสิ่งที่ดีตามมาอย่างแน่นอนก็คือการเติบโตทางเศรษฐกิจนั่นเอง (Baptista, Escaria, and Madruga, 2005)

ความสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ซึ่งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนั้นถือได้ว่าเป็นธุรกิจที่ไม่จำเป็นต้องใช้ทุนสูงนัก ดังนั้นการเข้ามาของผู้ประกอบการจึงสามารถทำได้ง่ายและสามารถกระจายไปได้ทุกภาคส่วนของประเทศ จึงทำให้การเกิดขึ้นของผู้ประกอบการชนิดนี้อย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มที่จะสามารถเติบโตได้อีกในอนาคต นอกจากนี้แล้วธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนี้เป็นธุรกิจที่ไม่ส่งผลกระทบต่อบุคคลส่วนใหญ่ในกรณีที่มีการบริหารผิดพลาด อีกทั้งยังสามารถเป็นฐานการผลิตที่สำคัญขององค์กรขนาดใหญ่ได้ ดังนั้นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการพัฒนาและอัตราการเติบโตด้านเศรษฐกิจ การจ้างงานที่เพิ่มขึ้น การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของ GDP และศักยภาพการส่งออก เป็นต้น ซึ่งจากที่กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่า ปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจได้นั้นจำเป็นที่จะต้องมีการเพิ่มขึ้นของผู้ประกอบการในประเทศ เนื่องจากผู้ประกอบการนั้นเป็นองค์ประกอบหลักในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจภายใน (Bartelsman, Haltiwanger, and Scarpetta, 2004; Johnson, 2004; Reynolds, Hay, Bygrave, Camp, and Autio, 2000)

2.7 การเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผู้ประกอบการเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งคุณลักษณะที่จะทำให้เป็นผู้ประกอบการที่ดีนั้นได้แก่ ความตั้งใจ ทัศนคติ การเป็นผู้นำทางด้านนวัตกรรม มีแรงผลักดันให้ตัวเองพัฒนาอยู่เสมอ มีความทะเยอทะยาน และมีการบริหารความเสี่ยงที่ดี ซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่จะทำให้ธุรกิจมีโอกาสประสบความสำเร็จได้ (Wickham, 2006) ซึ่งผู้ประกอบการนั้นเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นที่สร้างสรรค์นวัตกรรมต่าง ๆ มากมายและยังทำให้เกิดการจ้างงานที่มากขึ้น (Chin, 2001) โดยลักษณะของผู้ประกอบการที่ดีนั้นจะต้องเป็นผู้ที่ค้นหาและคอยสังเกตถึงความต้องการของตลาด

เพื่อที่จะทำให้ธุรกิจพัฒนาและเติบโต มีความสามารถในการจัดการความเสี่ยง มีความเป็นผู้นำทางด้านนวัตกรรมเพื่อให้ทันต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ (Dietz, Ostrom, and Paul, 2008) นอกจากนี้แล้วเนื่องจากการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจจำเป็นต้องทำให้ทุกภาคส่วนพัฒนาไปด้วยกัน การที่จะเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จนั้นจำเป็นต้องมีความรู้และเข้าใจในระบบเศรษฐกิจอย่างถ่องแท้และสามารถพัฒนาความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างเสมอเพื่อนำมาเป็นเครื่องมือเพื่อนำพาธุรกิจไปสู่ความสำเร็จ (Green, Whitten, and Inman, 2008) นอกจากนี้แล้วผู้ประกอบการต้องเป็นผู้ที่เข้าใจพื้นฐานทางด้านสังคม มีความเอาใจใส่ต่อผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย มีหัวใจที่เข้มแข็งพร้อมที่จะเผชิญต่อปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถมาเป็นพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาและนำพาธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ และส่วนที่สำคัญคือผู้ประกอบการจะต้องมีความคิดที่สร้างสรรค์สามารถสร้างสรรค์สินค้าที่แปลกใหม่และตามความต้องการของตลาดทันเพื่อส่งผลให้เกิดความพึงพอใจต่อสินค้าของตนและทำให้เกิดความยั่งยืนแก่ธุรกิจ (Hsiao, 2007)

2.7.1) ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

องค์การสหประชาชาติ (The United Nations) ได้มีการเสนอแนวคิดเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถที่จะทำให้องค์กรของตนเองเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นการทำให้ผู้ประกอบการเห็นถึงคุณค่าความสำคัญด้านอื่นนอกจากกำไรเพียงอย่างเดียว ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาคธุรกิจ โดยการนี้้องการสหประชาชาติได้มีการพัฒนาถึงแนวความคิดที่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมพึงจะปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน ซึ่งผลลัพธ์ของแนวคิดนี้จะทำให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถที่มีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน และถูกต้อง อันจะทำให้องค์กรธุรกิจดังกล่าวสามารถเข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโลก โดยแนวคิดดังกล่าวนี้สามารถสรุปได้ว่ามีปัจจัยที่จะทำให้ผู้ประกอบการสามารถบรรลุเป้าหมาย 10 ด้านด้วยกันดังนี้ (McClelland, 2008)

1.1) ระดับการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจ (Opportunity-seeking and Initiative)

การแสวงหาโอกาสทางธุรกิจนั้น คือ การที่องค์กรสามารถหาโอกาสที่จะทำกำไรเพื่อธุรกิจของตนเองได้ ไม่ว่าจะสถานการณ์เวลานั้นจะแย่หรือดีเพียงใด ผู้ประกอบการสามารถที่จะมองหาโอกาสทางธุรกิจและหาช่องว่างเพื่อทำให้เกิดกำไรได้ ผู้ประกอบการของธุรกิจที่มีลักษณะเด่นทางด้านนี้ จะสามารถนำพาธุรกิจให้ผ่านพ้นอุปสรรคทางธุรกิจต่าง ๆ ไปได้ โดยไม่ทำให้ธุรกิจเกิดความเสียหาย ซึ่งจากคุณลักษณะของผู้ประกอบการเช่นนี้เอง สามารถช่วยส่งเสริมให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้นได้ ทั้งนี้ผู้ประกอบการจะต้องไม่ใช้การแสวงหากำไรในทางมิชอบ หรือก่อให้เกิดผู้อื่นเดือดร้อน เพราะวิธีนี้ไม่สามารถทำให้ธุรกิจเกิดการเติบโตใน

ระยะยาว แต่อาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และปัญหาต่าง ๆ อีกมากมายตามมา ซึ่งสิ่งที่ผู้ประกอบการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจอย่างถูกต้องได้แก่ จะต้องสังเกตถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อสังเกตสถานการณ์แล้วองค์กรควรที่จะรีบลงมือทำในสิ่งที่วางแผนไว้เพื่อให้ไม่เสียโอกาสในการสร้างกำไร หลังจากที่สามารถประสบความสำเร็จในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นควรที่จะนำประสบการณ์ที่เกิดขึ้นและนำมาเอาประสบการณ์ที่เคยเจอไว้เป็นสิ่งช่วยเหลือถึงการแสวงหากำไรในอนาคตที่จะเกิดขึ้นในภายภาคหน้า (Gaglio and Katz, 2001; Hills and Shrader, 1998)

1.2) ระดับการยึดติดกับธุรกิจที่มีอยู่ (Persistence)

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เมื่อเจอปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ จะเกิดการเปลี่ยนแปลงธุรกิจตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้ไม่ประกอบธุรกิจตามที่ตนเองถนัด ซึ่งผู้ประกอบการที่ดีที่จะสามารถนำพาธุรกิจตนเองไปสู่ความสำเร็จได้นั้น จะต้องมั่นใจในธุรกิจของตนเอง และเมื่อเผชิญกับปัญหาต้องลงทำทันทีเพื่อแก้ไขปัญหาให้ได้ ซึ่งผู้ประกอบการนั้นจะต้องตั้งใจทำธุรกิจของตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในบางครั้งอาจจะเปลี่ยนนโยบายหรือแผนเพื่อให้ธุรกิจสามารถผ่านอุปสรรคได้ และสิ่งสำคัญของผู้ประกอบการก็คือ จะต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองเพื่อนำพาธุรกิจไปสู่ความสำเร็จ (Gompers, Kovner, Lerner, and Scharfstein, 2008)

1.3) ระดับการยึดติดกับสัญญาที่มีอยู่ (Fulfilling Commitments)

การที่องค์กรมีการยึดติดกับสัญญานั้น ถือได้ว่าเป็นความรับผิดชอบต่อสัญญาที่เกิดขึ้นกับลูกค้าไม่ว่าจะเกิดสถานการณ์ใดขึ้น องค์กรธุรกิจควรที่จะยึดกับสิ่งที่สัญญาไว้กับลูกค้าเพื่อเป็นการแสดงถึงความจริงใจต่อลูกค้า นอกจากนี้แล้วในการดำเนินธุรกิจนั้นองค์กรแต่ละองค์กรจะต้องเจอปัญหาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านใดก็ตามหนึ่ง ซึ่งอาจจะส่งผลให้องค์กรเกิดการผิดสัญญาต่อผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทำการสัญญาไว้ ซึ่งถ้าองค์กรไม่สามารถรักษาสัญญาที่ให้ไว้ได้เป็นการส่งผลให้ภาพลักษณ์ขององค์กรเสียหายและเกิดผลกระทบต่อการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและผลกระทบต่าง ๆ ที่ร้ายแรงอีกมากมายตามมา ดังนั้นสิ่งที่จะทำให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น องค์กรดังกล่าวจะต้องให้ความสำคัญในการยึดมั่นรักษาสัญญาที่ให้ไว้ (Deason, 2009)

1.4) ระดับความต้องการด้านคุณภาพและประสิทธิภาพ (Demand for Quality and Efficiency)

ทางด้านนี้ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งความต้องการของลูกค้าทุกคนต้องการถึงคุณภาพของสินค้าและบริการ ซึ่งการที่ผู้ประกอบการสามารถรักษาถึงคุณภาพของสินค้าไว้ได้นั้นเป็นการทำให้ธุรกิจสามารถรักษารฐานลูกค้าไว้ได้ องค์กรธุรกิจควรที่จะต้องมีการพัฒนาคุณภาพของสินค้าอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดสินค้าที่ดีที่สุดออกสู่ท้องตลาด และ

องค์กรควรมีการนำความชำนาญจากการผลิตมาใช้ เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพทางการผลิตให้ทันต่อความต้องการของตลาด องค์กรจะต้องมีการพัฒนาการผลิตให้รวดเร็ว และมีการใช้ต้นทุนการผลิตให้น้อยที่สุด ดังนั้นการรักษาคุณภาพของสินค้าและมีการพัฒนาคุณภาพเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของท้องตลาด ซึ่งท้ายที่สุดก็เป็นสิ่งที่สนับสนุนให้องค์กรเกิดการพัฒนายั่งยืนได้ (Bautista, Barlis, and Nazario, 2007)

1.5) ระดับการประเมินความเสี่ยง (Taking Calculated Risks)

การประเมินความเสี่ยงถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้องค์กรสามารถดำรงอยู่ได้ในระยะยาว เนื่องจากการลงทุนทุกชนิดจำเป็นต้องมีความเสี่ยงเกิดขึ้น ซึ่งไม่มีใครสามารถหลีกเลี่ยงความเสี่ยงได้ ดังนั้นทุกองค์กรจะต้องมีการประเมินความเสี่ยงอย่างถูกต้องและแม่นยำ เพื่อให้เกิดความเสียหายต่อองค์กรน้อยที่สุด การประเมินความเสี่ยงนั้นถือเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการเป็นผู้ประกอบการที่ดีเพราะถือเป็นการรักษาให้ธุรกิจสามารถพัฒนาได้ในระยะยาว ซึ่งลักษณะที่สำคัญของผู้ประกอบการธุรกิจคือการทำผู้ประกอบการควรมีการคำนวณความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอและควรมีการประเมินมูลค่าความเสี่ยง อีกทั้งองค์กรจะต้องมีแผนการในการลดความเสี่ยงและควบคุมรายจ่ายอย่างสม่ำเสมอ และสิ่งสุดท้ายที่สำคัญเพื่อให้เกิดกำไรอย่างสม่ำเสมอคือ องค์กรควรจะต้องมีการลงทุนในระดับความเสี่ยงที่ไม่สูงจนเกินไป (MacCrimmon and Wehrung, 1986; Petersen and Lewis, 1999; Schulze, Lubatkin, and Dino, 2003)

1.6) ระดับการตั้งเป้าหมาย (Goal-seeking)

เป้าหมายคือสิ่งที่สำคัญของการประกอบธุรกิจ เพราะหากองค์กรไม่สามารถประกอบธุรกิจได้ตามเป้าหมายนั้นจะทำให้เกิดความล้มเหลวของการลงทุน ดังนั้นการที่นำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้นั้นถือได้ว่าเป็นหน้าที่หลักของผู้ประกอบการที่จะต้องทำให้ประสบความสำเร็จให้ได้ ซึ่งผู้ประกอบการทุกคนจะต้องรู้ถึงวิธีการที่นำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายให้ได้ และผู้ประกอบการทุกคนต่างเข้าใจถึงธรรมชาติของธุรกิจตนเองอย่างชัดเจน และมีการตั้งเป้าหมายที่เป็นไปได้ ซึ่งลักษณะของผู้ประกอบการที่จะทำให้องค์กรไปสู่เป้าหมายได้นั้น ได้แก่ มีการตั้งเป้าหมายของการประกอบการตั้งแต่ครั้งแรก ต้องมีการวางแผนระยะยาว และสิ่งสุดท้ายจะต้องมีการระมัดระวังสิ่งที่เกิดขึ้นในระยะสั้นเพื่อให้เป็นไปตามแผนที่องค์กรได้วางไว้ในระยะยาว (Alexander, Haslett, and Smollen, 2001)

1.7) ระดับการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร (Information-seeking)

ข่าวสารถือได้ว่ามีอิทธิพลอย่างสูงต่อการประกอบธุรกิจในแขนงต่าง ๆ เนื่องจากถือได้ว่ามีอิทธิพลมากต่อต้นทุน ผู้ประกอบการทุกคนล้วนไม่ชอบข่าวสารต่าง ๆ ที่ไม่แน่นอนหรือสิ่งที่เรียกว่าสมมติฐาน เพราะว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่ไม่สามารถเชื่อถือได้ ข่าวสารถือได้ว่าเป็นหนึ่ง

ในฐานะข้อมูลที่สำคัญต่อการตัดสินใจของผู้ประกอบการต่อการลงทุนในด้านต่าง ๆ ดังนั้นผู้ประกอบการที่จะสามารถนำพาธุรกิจไปสู่ความยั่งยืนได้นั้นจะต้องมีความได้เปรียบในด้านข่าวสาร จะต้องมีการหาข่าวสารที่ถูกต้องและรวดเร็วเพื่อให้เกิดความได้เปรียบต่อคู่แข่ง ซึ่งองค์กรนั้นจะต้องมีข้อมูลของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับองค์กร ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายการผลิต หรือโอกาสในตลาดต่าง ๆ ซึ่งลักษณะของผู้ประกอบการที่มีการแสวงหาข่าวสารโดยสม่ำเสมอคือ จะต้องมีความรู้ข่าวสารที่ดีของผู้บริโภค ของการผลิตวัสดุ จะต้องมีการค้นคว้าหาข้อมูลของสินค้าและบริการของตนเองเพื่อให้เกิดการพัฒนาสินค้าอย่างสม่ำเสมอ จะต้องมีการนำเทคโนโลยีมาเพิ่มศักยภาพของธุรกิจเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาด ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่จะผลักดันให้องค์กรเกิดการพัฒนายั่งยืน (Bentley, Fisher, and Craig, 2003; Scarborough, 2011; Tibbo, 2002)

1.8) ระดับการควบคุมและวางแผน (Systematic Planning and Monitoring)

การควบคุมถือได้ว่าเป็นการทำให้นโยบายและการดำเนินงานด้านธุรกิจอยู่กรอบที่วางไว้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้องค์กรเกิดการพัฒนาในระยะยาว เนื่องจากการที่จะประสบความสำเร็จในด้านการประกอบธุรกิจนั้น องค์กรจะต้องคอยตรวจสอบว่าการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นไปตามแผนการที่วางไว้หรือไม่ และถ้าหากไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ผู้ประกอบการควรที่จะควบคุมให้บุคคลในองค์กรปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ เพื่อเป็นการทำให้องค์กรสามารถดำเนินตามแผนงานในระยะสั้นและระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Aderemi, Ilori, Siyanbola, Adegbite, and Abereijo, 2008; Depositario, Aquino, and Feliciano, 2010; Fonacier and Mueller, 2006)

1.9) ระดับการโน้มน้าวให้ผู้อื่นช่วยเหลือ (Persuasion and Network)

ปัจจัยในด้านนี้เป็นการที่แสดงให้ถึงพันธมิตรทางธุรกิจ เนื่องจากทุกองค์กรต่างจะต้องประสบปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ดังนั้นองค์กรจำเป็นที่จะต้องมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจเพื่อให้ความช่วยเหลือในยามที่เกิดปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ซึ่งองค์กรจะต้องมีอิทธิพลต่อสังคมภายนอกเพื่อจะส่งผลให้เวลาที่ต้องการความช่วยเหลือจะสามารถหาผู้ที่เข้ามาช่วยเหลือได้ง่าย ซึ่งผู้ประกอบการที่จะสามารถทำให้องค์กรเกิดการพัฒนายั่งยืนได้นั้นจะต้องมีความพยายามที่จะสามารถโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นได้ค่อนข้างดี เพื่อให้สามารถพัฒนาองค์กรได้แม้ในยามที่เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจที่รุนแรง ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งในการส่งเสริมให้องค์กรเกิดการพัฒนายั่งยืนได้ (United Nations, 2004)

1.10) ระดับความมั่นใจในการดำเนินธุรกิจ (Independence and Self-confidence)

ปัจจัยในด้านนี้ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการควรมีเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการดำเนินธุรกิจนั้นบางเวลาและบางโอกาสอาจจะเกิดซึ่งปัญหาและทำให้ผู้ประกอบการเกิดความไม่

มั่นใจต่อแผนการที่ได้เตรียมไว้ว่าจะสามารถรับมือต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ ดังนั้นเมื่อมีการได้วางแผนการไว้รอบคอบแล้วผู้ประกอบการจะต้องมีความมั่นใจต่อแผนที่ได้วางไว้และเชื่อมั่นในศักยภาพของธุรกิจตนเองว่าสามารถพัฒนาและเจริญเติบโตได้ ซึ่งถ้าหากผู้ประกอบการที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความยั่งยืนได้นั้นจะต้องมีคุณลักษณะนี้ เพื่อไม่เกิดความไม่มั่นคงในการดำเนินธุรกิจ และสามารถนำพาองค์กรผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้โดยไม่เกิดความเสียหาย และก่อให้เกิดความสำเร็จในระยะยาว (Jaafar, Maideen, and Sukarno, 2010)

ตารางที่ 2.2: ตารางแสดงการศึกษาปัจจัยของการเป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างยั่งยืน

ปัจจัยของการเป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (The United Nation)	ผู้อื่นที่เคยศึกษาเรื่องดังกล่าว
ระดับการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจ (Opportunity-Seeking and Initiative)	- Hills and Shrader (1998) - Gaglio and Katz (2001)
ระดับการยึดติดกับธุรกิจที่มีอยู่ (Persistence)	- Gompers, Kovner, Lerner and Scharfstein (2008)
ระดับการยึดติดกับสัญญาที่มีอยู่ (Fulfilling Commitments)	- Deason (2009)
ระดับความต้องการด้านคุณภาพ (Demand for Quality and Efficiency)	- Bautista, Barlis and Nazario (2007)
ระดับการประเมินความเสี่ยง (Taking Calculated Risks)	- MacCrimmon and Wehrung (1986) - Petersen and Lewis (1999) - Schulze, Lubatkin and Dino (2003)
ระดับการตั้งเป้าหมาย (Goal-Seeking)	- Alexander, Haslett and Smollen (2001)
ระดับการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร (Information-Seeking)	- Tibbo (2002) - Bentley, Fisher and Craig (2003) - Scarborough (2011)

ตารางที่ 2.2: ตารางแสดงการศึกษาปัจจัยของการเป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างยั่งยืน (ต่อ)

ปัจจัยของการเป็นผู้ประกอบการ ขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างยั่งยืน ขององค์การสหประชาชาติ (The United Nation)	ผู้อื่นที่เคยศึกษาเรื่องดังกล่าว
ระดับการควบคุมและวางแผน (Systematic Planning and Monitoring)	- Fonacier and Mueller (2006) - Aderemi, Ilori, Siyanbola, Adegbite and Abereijo (2008) - Depositario, Aquino and Feliciano (2010)
ระดับการโน้มน้าวให้ผู้อื่นช่วยเหลือ (Persuasion and Network)	-United Nations (2004)
ระดับความมั่นใจในการดำเนินธุรกิจ (Independence and Self-Confidence)	- Jaafar, Maideen and Sukarno (2010)

ที่มา: จากการรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.8 แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model)

โมเดลสมการโครงสร้างนั้นเป็นเทคนิคที่ได้รับการเชื่อมความคิดของนักพฤติกรรมศาสตร์ที่ชื่อ Sewel Wright และนักเศรษฐศาสตร์ 2 คน คือ Trygve Haavelmo และ Herbert Simon (สุกมาส อังสุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ, และ รัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์, 2551) ซึ่งการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างเป็นการวิเคราะห์สถิติความแปรปรวนหลายตัวแปรหรือการวิเคราะห์หลายตัวแปร (Multivariate Statistical Analysis) ซึ่งเป็นการใช้แนวคิดที่เหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis :EFA) โดยมีการแสดงความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างแนวทางการวิเคราะห์ดังกล่าว (Grimm and Yarnold, 2000) ซึ่งการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างเป็นวิธีการทางสถิติที่ทดสอบสมมติฐานว่าค่าพารามิเตอร์ไม่ใช่เพียงตัวแปรอธิบาย แต่ยังเป็นตัวแปรที่สามารถแสดงความสัมพันธ์ที่คาดการณ์ไว้ได้อธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้ (Observed or Manifest Variables) กับตัวแปรแฝง (Latent or Unobserved variables) โดยไม่มีเงื่อนไขกับทิศทางของการเป็นสาเหตุต่อกัน (ศรีดาพร อุทิศ, 2539)

โมเดลสมการโครงสร้างมีวัตถุประสงค์เพื่อยืนยันโมเดลที่เหมาะสมในการทดสอบทฤษฎี ซึ่งจุดเด่นของโมเดลสมการโครงสร้าง คือ เป็นโมเดลที่มีตัวแปรแฝง (Latent or Unobserved Variables) ซึ่งเป็นตัวแปรที่ไม่สามารถวัดค่าได้โดยตรง แต่จะใช้การประมาณค่าที่มาจากตัวแปรที่สังเกตได้ (Observed Variables) ของแต่ละตัวแปรแฝง จึงทำให้โมเดลสมการโครงสร้างสามารถที่

จะสะท้อนให้เห็นถึงการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) และการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ซึ่งโมเดลสมการโครงสร้างเริ่มต้น โดยการตั้งสมมติฐานเพื่อให้สอดคล้องกับตัวแปรที่อยู่ในโมเดล หลังจากนั้นจึงใช้วิธีทางสถิติตรวจสอบว่าเป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่ โดยค่าพารามิเตอร์เป็นทั้งตัวแปรอธิบายและเป็นสิ่งที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่คาดการณ์ไว้ระหว่างตัวแปรสังเกตได้และตัวแปรแฝง แต่ไม่มีเงื่อนไขด้านทิศทางของการเป็นสาเหตุระหว่างตัวแปรเหล่านั้น แต่ในบางครั้งข้อกำหนดบางอย่างอาจแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงได้ในกระบวนการวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดการสอดคล้องกับข้อมูล แต่ในบางกรณีโมเดลสมการโครงสร้างก็ไม่สามารถใช้เพื่อสร้างทฤษฎีใหม่โดยปราศจากหลักการและทฤษฎีพื้นฐาน (Kline, 2006; ศศิดาพร อุทิศ, 2539; สุมาลี มีสกุล, 2552)

เนื่องจากโมเดลสมการโครงสร้างได้มีการบูรณาการการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) การวิเคราะห์อิทธิพล (Path Analysis) และการประมาณค่าพารามิเตอร์ในการวิเคราะห์ถดถอยสังเคราะห์ให้เป็นสถิติวิเคราะห์ตัวใหม่ ทำให้วิธีการวิเคราะห์แบบนี้มีข้อได้เปรียบดังต่อไปนี้ (สุมาลี มีสกุล, 2552)

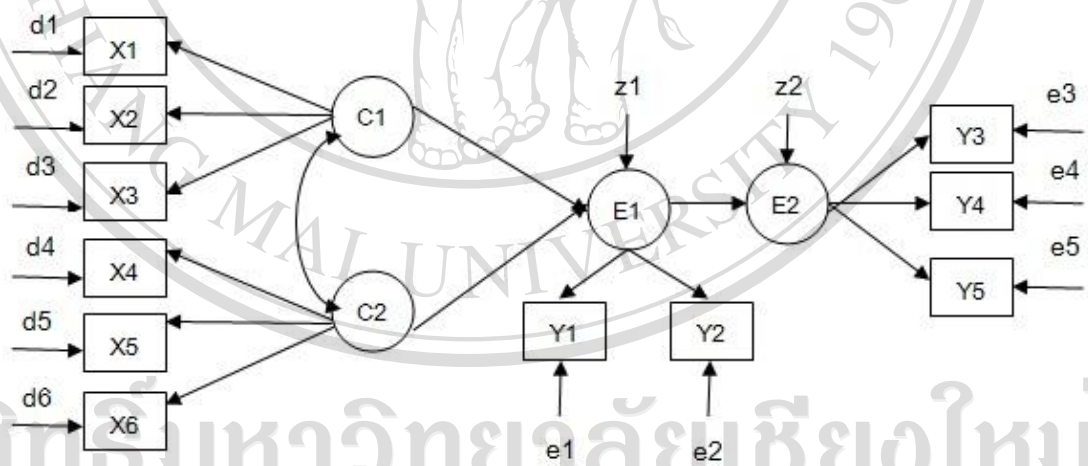
1. โมเดลการวิจัยเป็นโมเดลเดียวกันกับโมเดลการวิเคราะห์
2. โมเดลการวิเคราะห์มีตัวแปรแฝงและค่าความคลาดเคลื่อน ซึ่งนอกจากสามารถใช้วิเคราะห์ทั้งโมเดลพร้อมกันได้แล้ว ยังสามารถกำหนดให้การวัดค่าตัวแปรสังเกตได้สามารถมีความคลาดเคลื่อนได้ เป็นการแก้ไขข้อกำหนดเบื้องต้นของการวิเคราะห์องค์ประกอบแบบสำรวจแบบเดิม
3. ค่าความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันได้ ซึ่งเป็นการผ่อนคลายข้อกำหนดเบื้องต้นของการวิเคราะห์แบบเดิม
4. สามารถทดสอบได้ว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่
5. สามารถทดสอบความไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อกุ่มตัวอย่างเปลี่ยนแปลงไปได้

ในการทดสอบว่าโมเดลที่สร้างขึ้นมาสามารถยืนยัน ความสอดคล้องกับข้อมูลที่สำรวจมาได้หรือไม่นั้น สามารถใช้สถิติที่ใช้ในการทดสอบ คือ ค่า Chi-square ที่ไม่มีนัยสำคัญ คือ ค่า p-value ต้องสูงกว่า 0.05, ค่าสัดส่วน Chi-square/df ต้องมีค่าไม่เกิน 2.00, ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน Goodness-of-fit Index: GFI ค่า Adjusted Goodness of Fit: AGFI ค่า Comparative Fit Index: CFI มีค่าระหว่าง 0.90-1.00, ค่า Standardized Root Mean Square Residual ค่า Root Mean Square of Error Approximation ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05, ค่า Critical n ต้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 200 ของกลุ่มตัวอย่าง, ค่า Largest Standardized Residual ต้องมีค่าระหว่าง -2 ถึง 27 (Bentler, 1990)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าโมเดลสมการโครงสร้างนั้นมีส่วนประกอบสำคัญด้วยกัน 2 ส่วน คือ โมเดลการวัด (Measurement Model) และ โมเดลโครงสร้าง (Structural Model) ซึ่งสามารถอธิบายให้ได้ดังนี้ (สุมาลี มีสกุล, 2552; อภินันท์ จันตะณี, 2552)

1. โมเดลการวัด (Measurement Model) คือ โมเดลที่ระบุความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรสังเกตได้หรือเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบยืนยัน ซึ่งมีทั้งหมด 2 ชนิด คือ โมเดลวัดตัวแปรแฝงภายนอกและโมเดลวัดตัวแปรแฝง

2. โมเดลโครงสร้าง (Structural Model) คือ โมเดลที่ระบุความสัมพันธ์เชิงสหสัมพันธ์หรือเชิงสาเหตุ (Causal Relationship) ระหว่างตัวแปรภายนอกและตัวแปรภายในหรือระหว่างตัวแปรแฝง อาจเป็นความสัมพันธ์แบบทางเดียวและแบบเส้นเชิงบวก (Recursive and Linear Additive) หรือแบบสองทางและแบบเส้นเชิงบวก (Non-recursive and Linear Additive) โดยมีค่าพารามิเตอร์ที่เชื่อมความถดถอยของตัวแปรแฝงภายในกับตัวแปรแฝงภายนอก และการถดถอยระหว่างตัวแปรแฝงภายใน

รูปที่ 2.4: โมเดลสมการโครงสร้าง

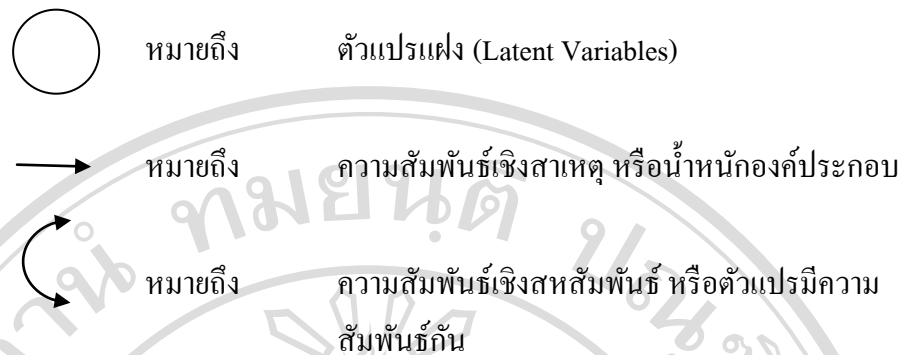
ที่มา: สุมาลี มีสกุล (2552)

สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นโมเดลสมการโครงสร้าง มีดังนี้ คือ

หมายถึง

ตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables)

ในโมเดลสมการโครงสร้างสามารถแบ่งตัวแปรแฝงออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ตัวแปรแฝงที่เป็นสาเหตุ (C1 และ C2 ในรูปที่ 2.4) ซึ่งเรียกว่า ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous Variables) ใช้สัญลักษณ์ C หรือ ζ (อ่านว่า KSI) และตัวแปรแฝงที่เป็นผล (E1 และ E2 ในรูปที่ 2.4) ซึ่งเรียกว่า ตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous Variables) ซึ่งใช้สัญลักษณ์ E หรือ η (อ่านว่า ETA)

นอกจากนี้แล้วยังสามารถแบ่งตัวแปรที่สังเกตได้ในโมเดลสมการโครงสร้างออกได้อีก 2 ประเภท คือ ตัวแปรสังเกตได้สำหรับวัดตัวแปรแฝงภายนอก (X ในรูปที่ 2.4) และตัวแปรสังเกตได้สำหรับวัดตัวแปรแฝงภายใน (Y ในรูปที่ 2.4) และความคลาดเคลื่อนของการวัดตัวแปรสังเกตได้ (X) ใช้สัญลักษณ์ d ในรูปที่ 1 ความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ (Y) ใช้สัญลักษณ์ e ในรูปที่ 2.4 และใช้สัญลักษณ์ z ในรูปที่ 2.4 สำหรับความคลาดเคลื่อนของตัวแปรแฝง (E) (สุมาลี มีสกุล, 2552; อภินันท์ จันตะนี, 2552)

สำหรับการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกันของสมการโครงสร้างจะใช้แผนภาพโครงข่ายงาน (Path Diagram) โดยใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษและภาษากรีกเป็นสัญลักษณ์แทนตัวแปรที่กำหนดในหมวดต่าง ๆ ภายในสมการ ประกอบด้วย หมวดเมทริกซ์ หมวดเวกเตอร์ สัญลักษณ์ที่ใช้เป็นตัวแปร และสัญลักษณ์สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

สัญลักษณ์หมวดตัวแปร

X	คือ	ตัวแปรภายนอกสังเกตได้
Y	คือ	ตัวแปรภายในสังเกตได้
C	คือ	ตัวแปรภายนอกแฝง
E	คือ	ตัวแปรภายในแฝง

สัญลักษณ์หมวดเวกเตอร์

X	คือ	เวกเตอร์ตัวแปรภายนอกสังเกตได้ X ขนาด ($N_X \times 1$)
---	-----	---

Y คือ เวกเตอร์ตัวแปรภายในสังเกตได้ Y ขนาด $(NY \times 1)$
 ξ คือ เวกเตอร์ตัวแปรภายนอกแฝง C ขนาด $(NC \times 1)$
 η คือ เวกเตอร์ตัวแปรภายในแฝง E ขนาด $(NE \times 1)$
 δ คือ เวกเตอร์ความคลาดเคลื่อน d ในการวัดตัวแปร X ขนาด $(NX \times 1)$

ε คือ เวกเตอร์ความคลาดเคลื่อน e ในการวัดตัวแปร Y ขนาด $(NY \times 1)$

ζ คือ เวกเตอร์ความคลาดเคลื่อน z ในการวัดตัวแปร E ขนาด $(NE \times 1)$

สัญลักษณ์หมวดเมทริกซ์

ΔX หรือ LX คือ เมทริกซ์สัมประสิทธิ์การถดถอยของ C บน X ขนาด $(NX \times NC)$

ΔY หรือ LY คือ เมทริกซ์สัมประสิทธิ์การถดถอยของ E บน Y ขนาด $(NY \times NE)$

Γ หรือ GA คือ เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจาก C ไป E ขนาด $(NE \times NC)$

β หรือ BE คือ เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่าง E ขนาด $(NE \times NE)$

ϕ หรือ PC คือ เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรภายในแฝง C ขนาด $(NC \times NC)$

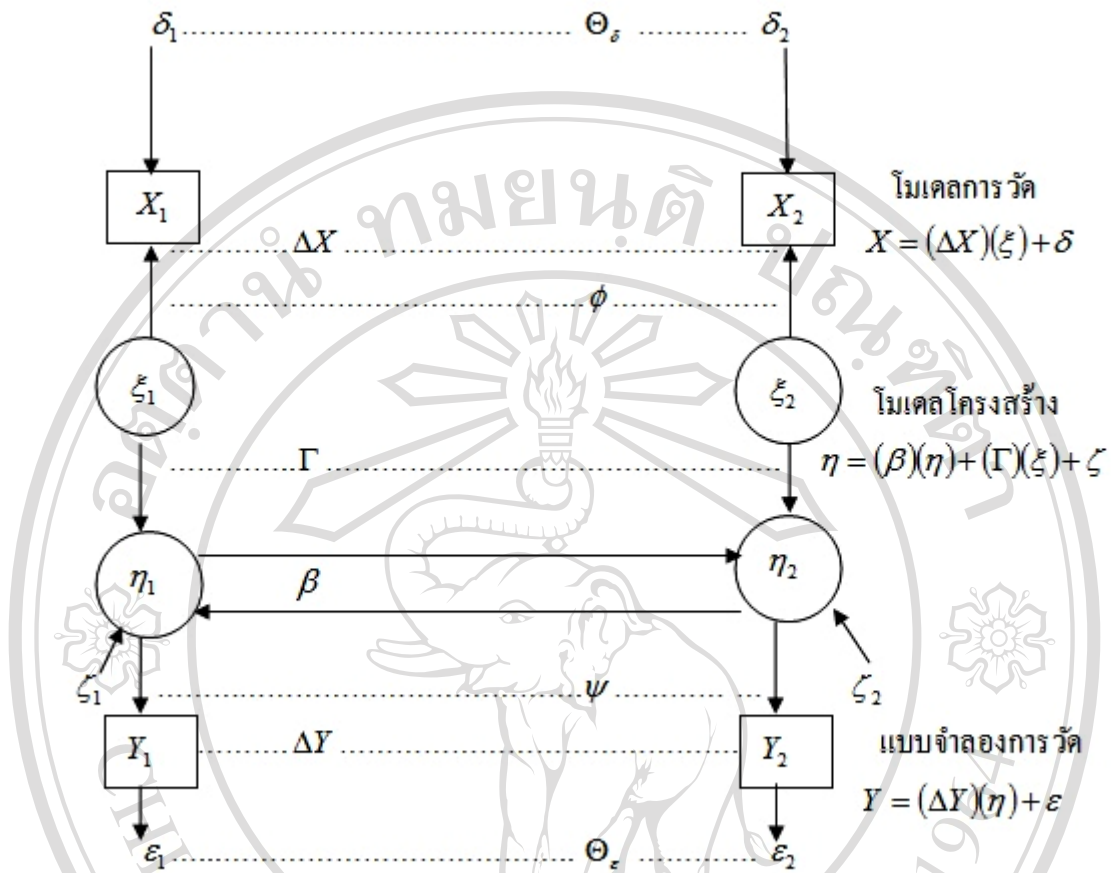
ψ หรือ PE คือ เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อน z ขนาด $(NE \times NE)$

Θ_δ หรือ TD คือ เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อน d ขนาด $(NX \times NX)$

Θ_ε หรือ TE คือ เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อน e ขนาด $(NY \times NY)$

จากที่กล่าวมานั้น เราสามารถทำความเข้าใจถึงโครงข่ายงานโมเดลสมการโครงสร้างดังรูป

ที่ 2.5 (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

รูปที่ 2.5: การสร้างแผนภาพโครงข่ายงานโมเดลสมการโครงสร้าง

ที่มา: นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542)

ซึ่งจากรูปที่ 2.5 ดังกล่าว เป็นการแสดงถึงองค์ประกอบของแบบจำลองสมการโครงสร้างเชิงเส้นจะใช้สัญลักษณ์แทนตัวแปรเวกเตอร์หรือเมทริกซ์ในรูปแบบของตัวอักษรกรีกซึ่งง่ายต่อการใช้เป็นอย่างมาก ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้ คือ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

แบบจำลองที่ 1 แบบจำลองเมทริกซ์สมการโครงสร้าง

$$\eta = (\beta)(\eta) + (\Gamma)(\xi) + \zeta$$

$$\begin{bmatrix} \eta_1 \\ \eta_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \beta_1 \\ \beta_2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \eta_1 \\ \eta_2 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \gamma_{11} & \gamma_{12} \\ \gamma_{21} & \gamma_{22} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \xi_1 \\ \xi_2 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \zeta_1 \\ \zeta_2 \end{bmatrix}$$

$$\eta_1 = \beta_{12}\eta_2 + \gamma_{11}\xi_1 + \gamma_{12}\xi_2 + \zeta_1$$

$$\eta_2 = \beta_{21}\eta_1 + \gamma_{21}\xi_1 + \gamma_{22}\xi_2 + \zeta_2$$

แบบจำลองที่ 2 แบบจำลองเมทริกซ์การวัดสำหรับตัวแปรภายนอก

$$X = \Lambda_X \xi + \zeta$$

$$\begin{bmatrix} X_1 \\ X_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \lambda_{X11} & 0 \\ 0 & \lambda_{X22} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \xi_1 \\ \xi_2 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \delta_1 \\ \delta_2 \end{bmatrix}$$

$$X_1 = \lambda_{X11}\xi_1 + \delta_1$$

$$X_2 = \lambda_{X22}\xi_2 + \delta_2$$

แบบจำลองที่ 3 แบบจำลองเมทริกซ์การวัดสำหรับตัวแปรภายใน

$$Y = \Lambda_Y \eta + \varepsilon$$

$$\begin{bmatrix} Y_1 \\ Y_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \lambda_{Y11} & 0 \\ 0 & \lambda_{Y22} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \eta_1 \\ \eta_2 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \varepsilon_1 \\ \varepsilon_2 \end{bmatrix}$$

$$Y_1 = \lambda_{Y11}\eta_1 + \varepsilon_1$$

$$Y_2 = \lambda_{Y22}\eta_2 + \varepsilon_2$$

ซึ่งจากรูปแบบโมเดลสมการโครงสร้างที่ผ่านมานั้น จะต้องมีการพิจารณาถึงเงื่อนไขจำเป็น 3 เงื่อนไข ประกอบไปด้วยเงื่อนไขจำเป็นของการระบุได้พอดี เงื่อนไขพอเพียงของการระบุได้พอดี และเงื่อนไขจำเป็นและพอเพียงของการระบุได้พอดี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. เงื่อนไขจำเป็นของการระบุได้พอดี คือ จำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าจะต้องน้อยกว่าหรือมีค่าเท่ากับจำนวนสมาชิกในเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของกลุ่มตัวอย่างเมื่อ $t < (1/2)(NI)(NI+1)$

2. เงื่อนไขพอเพียงของการระบุได้พอดี ได้มีกฎที่หลากหลายและแตกต่างกันไปตามลักษณะของแบบจำลอง และจะต้องมีการกำหนดสเกลในการวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อให้เกิดแบบจำลองสามารถระบุได้พอดี

3. เงื่อนไขจำเป็นและพอเพียงของการระบุได้พอดีเป็นเงื่อนไขที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากสามารถแก้สมการโครงสร้างได้พารามิเตอร์แต่ละค่าประมาณ เพื่อให้เกิดแบบจำลองที่สามารถระบุได้พอดี

2.9 เศรษฐมิติสำหรับโมเดลสมการโครงสร้าง

เศรษฐมิติเป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อวิเคราะห์ตัวแปรสังเกตได้และตัวแปรแฝงในเวลาเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วยโมเดล 2 ส่วน คือ (Hayduk, 1987)

โมเดลการวัด เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสังเกตได้และตัวแปรแฝง
โมเดลโครงสร้าง เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรแฝงด้วยกัน
กำหนดให้

$y = (y_1, y_2, \dots, y_p)^T$	คือ	เวกเตอร์ตัวแปรภายในสังเกตได้
$x = (x_1, x_2, \dots, x_q)^T$	คือ	เวกเตอร์ตัวแปรสังเกตภายนอกได้
$\eta = (\eta_1, \eta_2, \dots, \eta_m)^T$	คือ	เวกเตอร์ตัวแปรภายในแฝง
$\xi = (\xi_1, \xi_2, \dots, \xi_n)^T$	คือ	เวกเตอร์ตัวแปรภายนอกแฝง
$\delta = (\delta_1, \delta_2, \dots, \delta_q)^T$	คือ	เวกเตอร์ความคลาดเคลื่อน d ในการวัดตัวแปร X ขนาด $(N \times 1)$
$\varepsilon = (\varepsilon_1, \varepsilon_2, \dots, \varepsilon_p)^T$	คือ	เวกเตอร์ความคลาดเคลื่อน e ในการวัดตัวแปร Y ขนาด $(N \times 1)$

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้และตัวแปรแฝง มีดังนี้ คือ

$$X = \Lambda_X \xi + \delta \quad (2.1)$$

$$Y = \Lambda_Y \eta + \varepsilon \quad (2.2)$$

โดยที่ Λ_X คือ เมทริกซ์สัมประสิทธิ์การถดถอยขนาด $p \times m$
 Λ_Y คือ เมทริกซ์สัมประสิทธิ์การถดถอยขนาด $q \times n$

โมเดลโครงสร้างแสดงความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรแฝงด้วยกัน มีดังนี้ คือ

$$\eta = (\tilde{\beta})(\eta) + (\Gamma)(\xi) + \zeta \quad (2.3)$$

$$\text{หรือ } \beta \eta = \Gamma \xi + \zeta \quad (2.4)$$

โดยที่ $\tilde{\beta}$ คือ เมทริกซ์สัมประสิทธิ์ขนาด $m \times m$
 β_{ij} คือ ผลของตัวแปรภายนอก j บนตัวแปรภายใน i
 Γ คือ เมทริกซ์สัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจาก C ไป E
ขนาด $m \times n$
 γ_{ij} คือ ผลของตัวแปรภายนอก j บนตัวแปรภายใน i
 ζ คือ เวกเตอร์ความคลาดเคลื่อน z ของตัวแปร E
 $\beta = 1 - \tilde{\beta}$ คือ เมทริกซ์เอกลักษณ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจาก E ไป E

จากสมการที่ (2.1) ถึงสมการที่ (2.4) ดังกล่าวข้างต้น สามารถแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรได้ดังนี้คือ

1. เมทริกซ์ความแปรปรวนร่วม (Covariance Matrix) ของ ε และ δ เขียนแทนด้วย Θ_{ε} ($p \times p$) และ Θ_{δ} ($q \times q$) โดยไม่จำเป็นต้องเป็นเมทริกซ์ทแยง
2. เมทริกซ์ความแปรปรวนร่วม (Covariance Matrix) ของ ξ และ ζ เขียนแทนด้วย ϕ ($n \times n$) และ ψ ($m \times m$)
3. การศึกษาครั้งนี้จะทำการวิเคราะห์เพียงตัวแปรเดียวเท่านั้น ดังนั้น สมมติฐานของตัวแปรสังเกตได้และตัวแปรแฝงจึงมีการแจกแจงแบบปกติ นั่นคือ

$$E(y) = 0 \quad E(x) = 0 \quad E(\eta) = 0 \quad E(\xi) = 0 \quad (2.5)$$

สมมติฐานเพื่อการศึกษาสามารถกำหนด ได้ดังนี้ คือ

$$E(\varepsilon) = 0 \quad E(\delta) = 0 \quad E(\zeta) = 0 \quad E(\eta\varepsilon^T) = 0 \quad (2.6)$$

$$E(\xi\delta^T) = 0 \quad E(\eta\delta^T) = 0 \quad E(\xi\varepsilon^T) = 0 \quad E(\varepsilon\delta^T) = 0$$

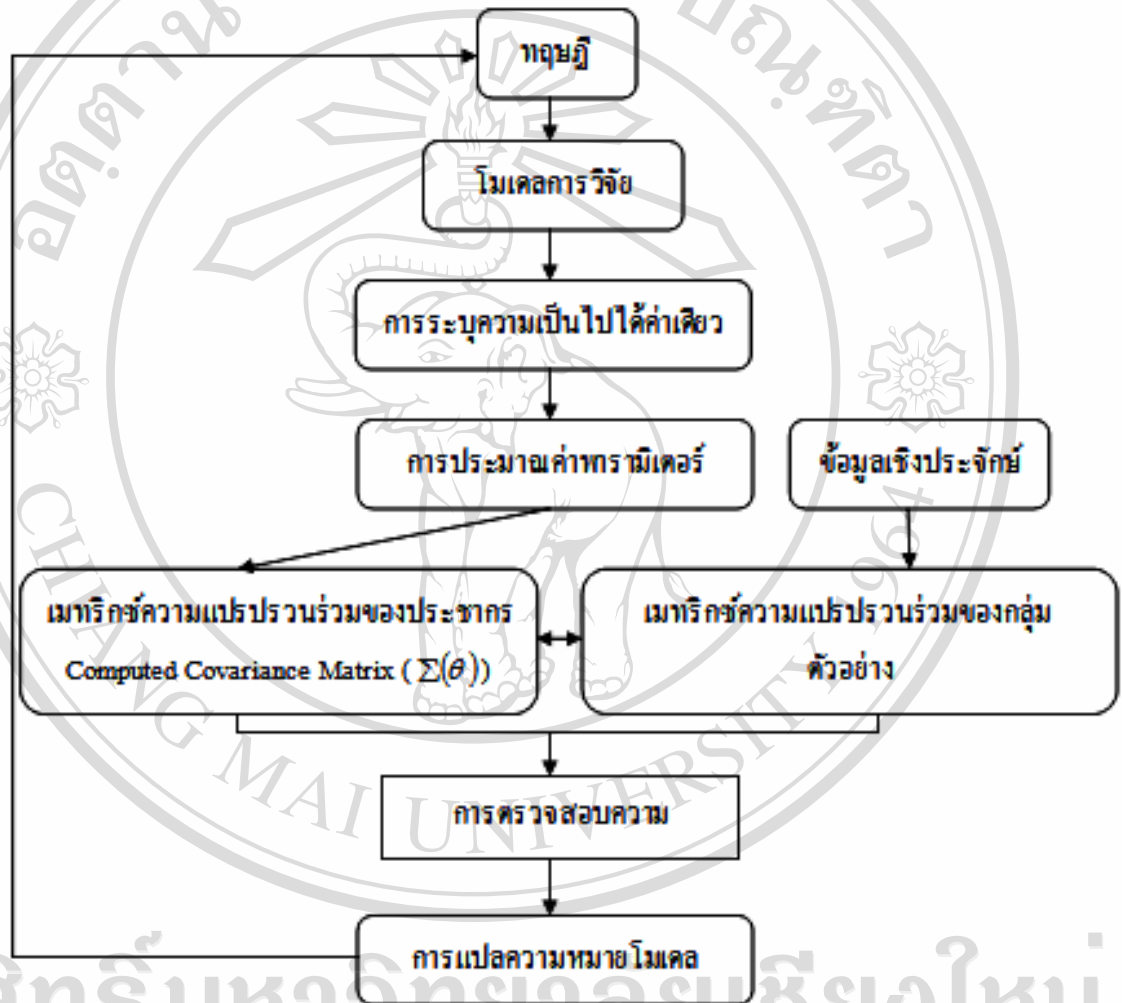
$$E(\zeta\varepsilon^T) = 0 \quad E(\zeta\delta^T) = 0 \quad E(\zeta\varepsilon^T) = 0$$

จากสมการที่ (2.5) และ สมการที่ (2.6) เป็นเมทริกซ์ศูนย์ กล่าวคือ เป็นเมทริกซ์ที่สมาชิกทุกตัวมีค่าเป็นศูนย์ ซึ่งในการวิเคราะห์ตัวแปรที่สังเกตได้จำนวนหลายตัวสำหรับตัวแปรแฝงจำนวน 1 ตัว นิยมใช้เครื่องมือสำหรับการระบุได้ นอกจากนี้ ตัวแปรสังเกตได้จำนวน 1 ตัวอาจสามารถระบุตัวแปรแฝงที่มีจำนวนมากกว่า 1 ตัวได้อีกด้วย (Bollen, 1989; Hayduk, 1987; Joreskog and Sorbom, 1989; Maruyama, 1998; Rigdon, 1995)

จากปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงหลายตัวแปร (Multicollinearity) สามารถเกิดขึ้นได้เมื่อมีตัวแปรอธิบายสหสัมพันธ์กันสูงมาก ซึ่งจะส่งผลให้มีการประมาณค่าความแปรปรวนที่เพิ่มขึ้นของสัมประสิทธิ์ตัวแปรอธิบายที่มีลักษณะร่วมเส้นตรง (Collinear) มีความเป็นไปได้ที่จะส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาดภาวะที่ตัวแปรตัวหนึ่งมีผลกระทบซึ่งกันและกันกับตัวแปรอื่น (Simultaneously) อีกเช่นกัน ซึ่งในแบบจำลองหนึ่งจะสามารถพบได้ว่าผลของภาวะร่วมเส้นตรงหลายตัวแปรสามารถลดลงภายใต้แบบจำลองโครงสร้างได้ และในแบบจำลองการวัดนั้นพบว่า ตัวแปรแฝงทั่วไปจำนวน 1 ตัวหรือมากกว่านั้น ถึงแม้ว่าจะมีลักษณะร่วมเส้นตรง ก็จะไม่มีการกำจัดค่าดังกล่าวออกจากแบบจำลอง ซึ่งในแบบจำลองสมการโครงสร้างนั้นพบว่า ตัวแปรแฝงสามารถปรากฏแทนที่ตัวแปรสังเกตได้ที่สอดคล้องกัน ดังนั้นตัวแปรสังเกตได้เหล่านี้จึงไม่ถูกกำจัดออกไป ถึงแม้ว่าตัวแปรดังกล่าวจะมีลักษณะร่วมเส้นตรง (Joreskog and Sorbom, 1996)

2.10 ขั้นตอนการประยุกต์ข้อมูลด้วยโมเดลสมการโครงสร้าง

จากที่กล่าวมาเบื้องต้นถึงความหมายและรูปแบบสมการต่าง ๆ ของโมเดลสมการโครงสร้าง ซึ่งจากที่กล่าวมาจะสามารถนำโมเดลสมการโครงสร้างมาประยุกต์ใช้กับข้อมูลได้ดังนี้

รูปที่ 2.6: ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโมเดลสมการโครงสร้าง

ที่มา: สุมาลี มีสกุล (2552)

จากรูปที่ 2.6 ได้แสดงถึงขั้นตอนการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง คือ ตั้งแบบจำลองขึ้นมาก่อน ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกที่มีความแตกต่างจากแบบจำลองอื่น โดยแบบจำลองโดยทั่วไปจะนำการวิเคราะห์ผลการทดสอบมาเปรียบเทียบเพื่อยืนยันกับทฤษฎีซึ่งมีอยู่แล้ว จากนั้นขั้นตอนต่อมาคือ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับแบบจำลองที่ได้ตั้ง

ไว้ และสามารถนำหลายทฤษฎีมาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่เก็บมาได้ การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนการดำเนินการ มีดังนี้ (สุมาลี มีสกุล, 2552)

1. การศึกษาถึงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถพัฒนากรอบแนวคิดของการวิจัยให้เหมาะสม อีกทั้งยังช่วยให้นักวิจัยทราบถึงการเลือกตัวแปรว่าควรเลือกตัวแปรใดบ้างเข้ามาอยู่ในโมเดลและทำให้ทราบถึงว่าตัวแปรที่เลือกมานั้น ควรจะนำมาสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรเหล่านั้นอย่างไร

2. พัฒนาโมเดลการวิจัย โดยหลังจากที่ศึกษาถึงทฤษฎีแล้ว ควรมีการนำตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย และกำหนดให้เป็นโมเดลของการวิจัย

3. ระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล (Model Identification) เพื่อช่วยในการศึกษาลักษณะและการกำหนดค่าพารามิเตอร์ที่ยังไม่ทราบค่าในโมเดลงานวิจัยว่าเป็นไปตามเงื่อนไขหรือไม่ (n คือ จำนวนตัวแปรที่สังเกตได้ในโมเดล ทั้งตัวแปร X และตัวแปร Y) ซึ่งมีเงื่อนไขการวิเคราะห์ ดังนี้คือ

ถ้า $n \leq (n+1)/2$ มีค่าน้อยกว่าจำนวนพารามิเตอร์ที่ประมาณค่า จะมีสถานะเป็น Under Identification โดยโปรแกรมจะรายงานค่า $df = 0$ (Fit Perfect) จะไม่มีการรายงานค่า SE และ t-value

ถ้า $n > (n+1)/2$ มีค่ามากกว่าจำนวนพารามิเตอร์ที่ประมาณค่า จะมีสถานะเป็น Over Identification โดยโปรแกรมจะรายงานค่า df เป็นบวกและประมาณค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆ ในโมเดลรวมทั้งรายงานค่า SE และ t-value

4. ประมาณค่าพารามิเตอร์ เมื่อตรวจสอบภาวะความเป็นไปได้ค่าเดียวว่าอยู่ในสถานะ Over Identification แล้ว โปรแกรมจะประมาณค่าพารามิเตอร์ในโมเดลทุกค่า แล้วคำนวณค่าพารามิเตอร์เหล่านั้นเป็นค่าความแปรปรวน – ความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล รวมทั้งแสดงผลลัพธ์ที่ได้ในรูปของเมทริกซ์ ซึ่งเรียกว่า เมทริกซ์ความแปรปรวน – ความแปรปรวนร่วมจากการประมาณค่าตามโมเดล (Computed Covariance Matrix: $\Sigma(\theta)$)

5. ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยโปรแกรมจะนำเมทริกซ์ความแปรปรวน – ความแปรปรวนร่วมจากการประมาณค่าตามโมเดล (Computed Covariance Matrix: $\Sigma(\theta)$) ไปลบจากเมทริกซ์ความแปรปรวน – ความแปรปรวนร่วมของข้อมูลดิบ (Sample Covariance Matrix: Σ) จะได้เป็นเมทริกซ์ส่วนที่เหลือ (Residual Covariance Matrix) โดยโปรแกรมจะใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (χ^2 test) เพื่อตรวจสอบว่า Computed Covariance Matrix ต่างจาก Sample Covariance Matrix หรือไม่ โดยตั้งสมมติฐานว่า $H_0: \Sigma = \Sigma(\theta)$ และ $H_1:$

$\Sigma \neq \Sigma(\theta)$ ค่าไค-สแควร์ที่ไม่มีนัยสำคัญจะแสดงให้เห็นว่าโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้ยังมีเลขดัชนีแสดงความสอดคล้องของโมเดลอีกหลายค่า

6. ปรับโมเดล ถ้าโมเดลการวิจัยไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งก็คือค่าไค-สแควร์มีนัยสำคัญ ผู้วิจัยจะต้องทำการปรับ โมเดล แล้วทำการวิเคราะห์ใหม่จนกว่าโมเดลการวิจัยจะสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แล้วจึงสามารถนำค่าพารามิเตอร์ต่างๆ ไปรายงานได้

2.11 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยได้ใช้โมเดลสมการ โครงสร้างในครั้งนี้ ได้ทำการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบไปด้วยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อการพัฒนาและการพัฒนาที่ยั่งยืนของธุรกิจ ดังต่อไปนี้

สมสง่า ชรินทร์ (2544) ได้ศึกษาถึง โครงการพัฒนาออยตุงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบยั่งยืน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลความต่อเนื่องในการดำเนินงานตาม โครงการพัฒนาออยตุง เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน และเพื่อศึกษาหาแนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามโครงการ ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งใช้การสัมภาษณ์ทั้งหมด 43 ตัวอย่าง โดยได้มีความคิดเห็นคล้ายคลึงกันว่า การดำเนินงานตามโครงการมีความต่อเนื่องและก้าวหน้าตามลำดับ การดำเนินงานมิได้หยุดลงหรือสะดุดตามเหตุการณ์ที่มากระทบ อีกทั้งโครงการยังมีการพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตามในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาออยตุงนั้น ก็มีปัญหาและอุปสรรคอยู่บ้าง เช่น ปัญหาความไม่เข้าใจกันระหว่างราษฎรกับเจ้าหน้าที่ ปัญหาเกี่ยวกับความต่อเนื่องและรับช่วงงาน ปัญหาความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน และอื่น ๆ ซึ่งจะต้องมีการแก้ไขต่อไป ซึ่งสิ่งที่สำคัญในการทำให้โครงการพัฒนาออยตุงเป็นโครงการที่มีความต่อเนื่องยั่งยืน และสามารถพัฒนาต่อไปได้ในอนาคต เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการในพระราชดำริของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทำให้ทุกคน และทุกหน่วยงานมีความตั้งใจ และปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ที่จะพัฒนาโครงการ เพื่อให้โครงการเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

อาร์ม หุ่นศิริ (2545) ได้ศึกษาเชิงคุณภาพถึง แนวนโยบายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์และการพัฒนาแบบยั่งยืน กรณีศึกษากลุ่มจักสาน ตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ซึ่งเป็นการศึกษาถึงการรวมกลุ่มและการดำเนินงานของกลุ่ม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืนโดยใช้ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ โดยผลจากการศึกษาปรากฏว่า การรวมกลุ่มจักสานเกิดขึ้นมาก่อนนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จะเข้ามา โดยใช้พื้นฐานอาชีพมาเป็นองค์ประกอบได้แก่

กลุ่มจักสาน พืชภัณฑ์ไม้ไผ่ซึ่งมีการบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการ และกลุ่มแม่ค้ารายย่อย โดยทั้ง 3 กลุ่มจะมีการรวมตัวกันเมื่อได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่รัฐ แต่ยังไม่สามารถรวมเป็น กลุ่มใหญ่กลุ่มเดียวเพื่อผลิตงานและแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน ส่วนในด้านผลของการนำ แนวนโยบายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีต่อกลุ่มจักสานมาใช้ในตำบลบางเจ้าฉ่ำนั้น นโยบายได้ ทำให้เกิดการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์จักสาน อีกทั้งยังมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการตลาดทำให้ คุณภาพสินค้ามีมาตรฐาน และมีมือของผู้ประกอบการอาชีพจักสาน มีการพัฒนาขึ้นตามลำดับซึ่ง เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน จากการดำเนินงานของกลุ่มจักสานนั้น ได้ก่อให้เกิดแผนพัฒนา ชุมชนและการก่อสร้างอุตสาหกรรมเพื่อการท่องเที่ยว เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชนซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้

เจริญ ฉิมเนียม (2547) ได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบของวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศไทยที่มีผลกระทบต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งได้ศึกษาถึงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย พบว่าภาครัฐบาลได้ให้การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยได้บรรจุแผนนโยบายไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ นโยบายในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมเป็นอย่างมาก และสืบเนื่องจากการส่งเสริมและสนับสนุนจากนโยบายของภาครัฐที่ทำให้วิสาหกิจของประเทศไทยมีความเติบโตอย่างต่อเนื่องเมื่อเทียบกับมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้มีส่วนเกี่ยวเนื่องครั้งหนึ่งของขนาดวิสาหกิจรวม ซึ่งจากการศึกษาพบว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อเศรษฐกิจไทย ทั้งในด้านการจ้างงาน เนื่องจากการจ้างงานกว่าร้อยละ 90 ซึ่งเป็นการจ้างงานที่เกิดจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยังมีบทบาทในการสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) บทบาทในการส่งออก บทบาทในการผลิตสินค้าและบริการสนองความต้องการภายในประเทศ บทบาทในฐานะแหล่งเสริมประสบการณ์ของนักลงทุนรุ่นใหม่ บทบาทในแง่การเชื่อมโยงสนับสนุนการประกอบการธุรกิจ และสุดท้ายบทบาทในฐานะโรงเรียนฝึกอาชีพและทักษะฝีมือแรงงาน ซึ่งถือว่ามีส่วนสำคัญในการผลักดันเศรษฐกิจของประเทศไทย

ประหยัด แซ่หลิม (2547) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมและกลาง เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมและกลางเกี่ยวกับความสำคัญของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม กับความสำเร็จของการเป็นผู้ประกอบการ ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้ลงทะเบียนไว้ในการอบรม ณ ศูนย์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเขตธนบุรี จำนวน 370 คน เครื่องในการศึกษาคือแบบสอบถาม โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่า

เบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมุติฐานมีการใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาได้แก่ ความคิดเห็นส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการมีความคิดเห็นระดับปานกลางในด้านความสัมพันธ์ของ ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม กับความสำเร็จของการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งพบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ การฝึกอบรมหาความรู้เพิ่มเติม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความน่าเชื่อถือในตัวผู้ประกอบการ บุคลิกภาพส่วนตัวซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่สำคัญ ส่วนในด้านปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการ ได้แก่ ทิศทางของเศรษฐกิจ นโยบายการค้าและการลงทุนของรัฐ ความสำคัญในการแสวงหาเงินทุน เป็นต้น ซึ่งจากสิ่งที่กล่าวมานั้นล้วนเป็นปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสภาพแวดล้อมต่อการประสบความสำเร็จของการเป็นผู้ประกอบการ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

Jeppesen (2005) ได้ทำการศึกษาอุตสาหกรรมข้ามชาติ สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นถึงการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและศึกษาถึงกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยในส่วนของสิ่งแวดล้อมและการพัฒนานั้น มีผลกระทบมาจากนโยบายต่าง ๆ ของภาครัฐ ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งผลจากการที่ได้ทำการเก็บแบบสอบถามนั้นพบว่า นโยบายต่าง ๆ มีผลต่อสภาวะทางสังคมของอุตสาหกรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนา

Siddiqui et al (2007) ได้ศึกษาถึงการ ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมประเทศอินเดีย ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมนั้นได้ได้รับความนิยมไม่มากนักแต่ยังคงมีผู้ให้ความสนใจอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้ใช้ตัวแปร 3 ตัว ในการทดสอบซึ่งได้แก่ ด้านการเงิน ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม ซึ่งเป็นหลักการของ Three Bottom Line (TBL) ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ได้มุ่งเน้นการผลิตสินค้าที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการผลิต เช่น ชั่วโมงการทำงานของพนักงาน การชดเชย ผลประโยชน์ในด้านความปลอดภัยในด้านสุขอนามัย และปัญหาแรงงานเด็กซึ่งเป็นปัจจัยในด้านสังคม ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ในการใช้หลักการ TBL ในอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางในประเทศอินเดียนั้น ผู้บริหารและพนักงานในอุตสาหกรรมนั้น มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งหลักการ TBL นั้นสามารถทำให้ศักยภาพในด้าน การเงิน ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากพนักงานมีความเห็นว่าสภาพแวดล้อมในการทำงานดีขึ้นและทำให้เกิดการทำงานที่มีความสุขมากขึ้น ซึ่งเราถือได้ว่าหลักการ TBL นั้นเป็นสิ่งที่ช่วยให้การผลิตสินค้าที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น เนื่องจากสามารถทำให้บรรยากาศในการทำงานมีความสมดุลและน่าทำยิ่งขึ้น

Tambunan (2008) ได้ศึกษาถึงการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อการพัฒนาประเทศในสองด้าน ได้แก่ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและความสำคัญในการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในงานวิจัยชิ้นนี้ได้ใช้การสังเกตข้อมูลในประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งตัวแปรในการศึกษาได้แก่ ผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศต่อสัดส่วนของทุน และการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งมีผลต่อการเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งผลจากการศึกษาคือ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศอินโดนีเซีย จะมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องในระยะยาวด้วย 3 เหตุผลด้วยกัน คือ 1) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีการช่องทางการตลาดของตัวเอง 2) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นธุรกิจที่ไม่ต้องใช้ทุนสูง และ 3) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมถือได้ว่าเป็นการเติบโตที่สูง ซึ่งจากที่กล่าวมานั้น การที่รัฐบาลมีการสนับสนุนให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศอินโดนีเซียมีการพัฒนา

Moore and Manring (2009) ได้ศึกษาถึงกลยุทธ์ที่จะทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเกิดการพัฒนายั่งยืนและได้รับผลประโยชน์มากที่สุด ซึ่งได้ทำการศึกษาถึงการทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเกิดการพัฒนายั่งยืน ซึ่งสามารถสรุปได้ 3 ข้อด้วยกัน 1) ได้แก่การให้คุณค่าในการพัฒนายั่งยืนและเพิ่มการลงทุนในส่วนนี้ 2) ทำการสร้างเครือข่ายในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีการใช้หลักการการพัฒนายั่งยืนอย่างกว้างขวาง และ 3) มีการให้ความรู้และทำการสนับสนุนผู้ที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทานให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนายั่งยืน ซึ่งจากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะประสบความสำเร็จในด้านการพัฒนายั่งยืนนั้น จะต้องมีการเครือข่ายในการสนับสนุนการใช้กลยุทธ์นี้ เพราะถ้าได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่ายก็จะลดการแข่งขันกันและเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนายั่งยืน

Ngehnevu and Nembo (2010) ได้ศึกษาถึงการเงินในภาคครัวเรือน ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถลดความยากจนลงไปได้ โดยความยากจนนั้นถือได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในประเทศที่กำลังพัฒนาและเป็นปัญหาที่สำคัญมากในแอฟริกา ในงานวิจัยชิ้นนี้มุ่งเน้นที่จะศึกษาว่าการตั้งสถาบันทางการเงินขึ้นมาทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเกิดการพัฒนา และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถที่จะทำให้การเงินในภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้นได้หรือไม่ ในส่วนของผลการศึกษาพบว่าสถาบันการเงินสามารถส่งผลให้เกิดการพัฒนาธุรกิจและส่งผลให้การเงินในภาคครัวเรือนมีแนวโน้มที่ดีขึ้นเนื่องมาจากการที่ธุรกิจสามารถเกิดการพัฒนาได้ แต่ในส่วนของผู้ที่ยากจนนั้นยังไม่สามารถที่เข้าถึงสถาบันการเงินได้เนื่องจากสถานะทางการเงินของผู้คนยากจนนั้นไม่ผ่านการคัดเลือกพื้นฐานนั่นเอง

Fatoki (2011) ได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบของมนุษย์ สังคม และด้านการเงินที่มีผลต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในแอฟริกาใต้ โดยการล้มเหลวของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในแอฟริกาใต้มีอัตราส่วนที่ค่อนข้างสูง จึงส่งผลให้เป็นเรื่องสำคัญเพื่อใช้ในการศึกษาถึงผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในแอฟริกาใต้ ข้อมูลที่นำมาศึกษาครั้งนี้มีทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ซึ่งจะใช้ข้อมูลหลักจากการเก็บแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติต่าง ๆ เช่น ไคสแควร์ (chi square) ค่าแพสันคอรริเรชัน (Pearson correlation) และค่า สหสัมพันธ์ถดถอย (regression analysis) ในส่วนของผลการศึกษาพบว่าศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีนัยสำคัญทางสถิติกับมนุษย์ สังคม และทุนทางการเงิน

Wingwon and Maneapun (2011) ได้ศึกษาถึงข้อได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งได้ใช้การเก็บแบบสอบถามในการเก็บข้อมูล และใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วง 41-50 ปี โดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจมา 4-6 ปี นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจก็คือการร่วมของผู้ประกอบการและการจัดการห่วงโซ่อุปทานที่ดี ซึ่งถือได้ว่าความร่วมมือคือสิ่งที่ช่วยให้เกิดความสำเร็จของการประกอบการธุรกิจ SMEs และผู้ประกอบการจะต้องรู้ช่องทางทางการตลาดเพื่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน

2.12 ช่องว่างองค์ความรู้

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีผู้ที่ได้ศึกษาวิจัยในเรื่องของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนอยู่บ้าง ซึ่งมีบางส่วนเป็นการศึกษาถึงการรวมกลุ่มของชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและยุทธศาสตร์ของโครงการเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งจากงานวิจัยที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าการศึกษาดัง ๆ ยังไม่ครอบคลุมถึงพฤติกรรมในด้านเศรษฐกิจของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งยังไม่มีงานวิจัยชิ้นใดที่ศึกษาเรื่องดังกล่าวอุตสาหกรรมค้าเนื้อไก่และไข่ไก่ ในจังหวัดเชียงใหม่

อีกทั้งในการศึกษาที่ผ่านมาแล้วยังไม่ค่อยมีการศึกษาถึงพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้โมเดลสมการโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัยอย่างมากนัก ดังนั้นในการวิจัยในครั้งนี้จึงใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ คือ โมเดลสมการโครงสร้าง ซึ่งเป็นโมเดลที่มีคุณสมบัติพิเศษในการวิเคราะห์ตัวแปรที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง

หรือตัวแปรแฝง ในการวิเคราะห์พฤติกรรมทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการ ในอุตสาหกรรมเนื้อไก่ และไข่ไก่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยเน้นพฤติกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.13 สรุป

ในบทที่ 2 นี้ได้กล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ โดยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบของการพัฒนาที่ยั่งยืน วัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่ยั่งยืน การบูรณาการแนวคิดด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน และตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาที่ยั่งยืน 2) การเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย การพัฒนาที่ยั่งยืนกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 3) โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) ประกอบด้วย เศรษฐมิติสำหรับโมเดลสมการโครงสร้าง และขั้นตอนการประยุกต์ข้อมูลด้วยโมเดลสมการโครงสร้าง นอกจากนี้ในบทที่ 2 ประกอบไปด้วยเนื้อหาส่วนของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางเศรษฐมิติ นอกจากนี้การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบช่องว่างขององค์ความรู้ จึงทำให้เกิดงานวิจัยชิ้นนี้ขึ้นมา ส่วนในบทที่ 3 จะกล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป